

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 24.7.2013
COM(2013) 550 final

2013/0265 (COD)

Predlog

UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o medbančnih provizijah za kartične plačilne transakcije

(Besedilo velja za EGP)

{SWD(2013) 288 final}

{SWD(2013) 289 final}

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

Razlogi za predlog in njegovi cilji

Cilj tega predloga je prispevati k razvoju vseevropskega trga plačil, ki bo potrošnikom, trgovcem na drobno in drugim podjetjem omogočil, da v celoti izkoristijo prednosti notranjega trga EU, vključno z e-trgovanjem, ter bo v skladu s strategijo Evropa 2020 in digitalno agendo.

Za doseganje tega cilja ter spodbujanje storitev, učinkovitosti in inovacij na področju kartičnih plačilnih instrumentov ter kartičnih plačilnih transakcij v nespletnem, spletnem in mobilnem okolju na ravni celotne EU morajo biti na voljo pravna jasnost in enaki konkurenčni pogoji. Poleg tega je treba poslovna pravila in druge pogoje prepovedati, če potrošnikom in trgovcem na drobno preprečujejo pridobivanje točnih informacij glede nadomestil, plačanih v zvezi s plačilnimi transakcijami, ter tako ovirajo oblikovanje popolnoma učinkovitega notranjega trga.

Splošno ozadje

V zadnjih 12 letih je bil razvit regulativni in zakonodajni okvir za plačila malih vrednosti v EU, pri čemer je uvedba eura ta razvoj pospešila. Na podlagi Uredbe št. 2560/2001 o enakovrednosti stroškov za nacionalna in čezmejna plačila v eurih so nastale dodatne pobude v zvezi z vzpostavitvijo notranjega trga plačil.

Regulativni in zakonodajni okvir dopolnjujejo številne preiskave in sklepi v skladu s konkurenčnim pravom EU, ki jih je Komisija sprejela v zadnjih letih na področju plačil malih vrednosti.

Varna, učinkovita, konkurenčna in inovativna elektronska plačila so ključna za notranji trg za vse izdelke in storitve, to pa ima v svetu, ki se iz tradicionalne trgovine vse bolj usmerja v e-trgovanje, vse večji učinek. V tem smislu doseganje učinkovito delujočega notranjega trga na področju plačilnih kartic ovira zelo razširjena uporaba nekaterih omejujočih poslovnih pravil in praks. Takšna pravila in prakse omejujejo razpoložljivost informacij o stroških in oblikovanju cen transakcij za potrošnike in trgovce na drobno, kar povzroča nezadovoljive tržne rezultate, vključno z neustreznimi cenami.

Med ključne prakse, ki ovirajo doseganje integriranega trga, spada široko razširjena uporaba tako imenovanih večstranskih medbančnih provizij v štiristranskih shemah, ki so najpogostejša vrsta kartičnih shem. Medbančne provizije so skupno dogovorjena medbančna nadomestila, običajno med ponudniki plačilnih storitev pridobitelji in ponudniki plačilnih storitev izdajatelji, ki pripadajo določeni shemi. Take medbančne provizije, ki jih plačujejo ponudniki plačilnih storitev pridobitelji, predstavljajo del nadomestil, ki jih ti zaračunavajo trgovcem, trgovci pa jih nato zaračunajo potrošnikom. Visoke medbančne provizije, ki jih plačujejo trgovci, tako povzročijo višje končne cene blaga in storitev, ki jih plačujejo vsi potrošniki. Zdi se, da je namen konkurence med kartičnimi shemami v praksi zlasti prepričati čim več ponudnikov plačilnih storitev, ki so izdajatelji, da izdajo njihove kartice, zaradi česar so nadomestila običajno *višja*, in ne *nižja*, kar je v nasprotju z običajnim učinkom cenovne discipline, ki ga ima konkurenca v tržnem gospodarstvu.

V EU trenutno ni veljavne zakonodaje, ki bi urejala medbančne provizije, razen posredno v primeru Danske za provizije, zaračunane trgovcem pri osebnih transakcijah. Vendar številni nacionalni organi, pristojni za konkurenco, trenutno izvajajo postopke za izvrševanje konkurenčnega prava, med drugim organi Združenega kraljestva, Nemčije in Italije. Poleg

tega se v več državah članicah, med drugim na Poljskem, Madžarskem, v Združenem kraljestvu in Italiji, trenutno sprejema zadevna zakonodaja.

Učinki na potrošnike

Podražitve zaradi medbančnih provizij škodijo potrošnikom, ki običajno niso seznanjeni z nadomestili, ki jih trgovci plačujejo za plačilni instrument, ki ga uporabljajo. Hkrati razne spodbujevalne prakse, ki jih uporabljajo ponudniki plačilnih storitev izdajatelji (kot so potovalni vavčerji, nagrade, popusti, povračila, brezplačna zavarovanja itd.), potrošnike usmerjajo v uporabo plačilnih instrumentov, ki ponudnikom plačilnih storitev izdajateljem ustvarjajo visoke stroške. Pravila shem, ki jih uporabljajo kartične sheme, in prakse, ki jih uporabljajo ponudniki plačilnih storitev, trgovcev in potrošnikov običajno namerno ne seznanjajo z razlikami v nadomestilih ter zmanjšujejo preglednost trga, na primer s „poenotenjem“ nadomestil ali prepovedjo za trgovce, da bi pri karticah s souporabo blagovne znamke izbrali cenejšo blagovno znamko kartice ali spodbujali potrošnike k uporabi takih cenejših kartic. Tudi če so trgovci seznanjeni z različnimi stroški, je njihova možnost ukrepanja za znižanje nadomestil pogosto omejena s pravili sheme. Zlasti pomembna so tako imenovana „pravila spoštovanja vseh kartic“, ki od trgovcev zahtevajo sprejemanje vseh produktov, izdanih v okviru iste blagovne znamke, čeprav se lahko nadomestila za te kartice, ki se zaračunavajo trgovcem, razlikujejo za tri- do štirikrat znotraj iste kategorije kartic (tj. kreditne/debetne kartice) ali za do 25-krat med kategorijami kartic, kot so prestižne kreditne kartice in debetne kartice z nizkimi stroški. Zaradi skupno dogovorjenih nadomestil in ukrepov, ki zmanjšujejo preglednost, bankam v zvezi s tem elementom nadomestil ni treba konkurirati, kar pomeni višje maloprodajne cene za potrošnike, tudi za potrošnike, ki ne plačujejo s kartico ali plačujejo s karticami z nizkimi nadomestili. Slednji prek višjih maloprodajnih cen pravzaprav subvencionirajo uporabo dražjih načinov plačevanja drugim, pogosto premožnejšim potrošnikom. Medbančne provizije poleg omejene izbire v zvezi s ponudniki plačilnih storitev, manjšega števila inovacij in višjih cen plačilnih storitev vodijo tudi do dvomov o politiki Komisije za spodbujanje in olajšanje uporabe elektronskega plačevanja v korist potrošnikov¹. Poleg tega premajhna izbira ponudnikov plačilnih storitev, tudi na vseevropski ravni, potrošnikom dejansko preprečuje uživanje vseh koristi notranjega trga, zlasti v zvezi z e-trgovanjem.

Učinki na notranji trg

Trenutno obstajajo različne stopnje medbančnih provizij, ki se uporabljajo v nacionalnih in mednarodnih kartičnih shemah, kar povzroča razdrobljenost trga ter trgovcem na drobno in potrošnikom preprečuje izkoriščanje prednosti notranjega trga za blago in storitve. Že samo v okviru mednarodnih kartičnih shem se medbančne provizije razlikujejo tudi za do 10-krat, kar povzroča znatne razlike v stroških med trgovci na drobno v zadevnih državah. Trgovci na drobno imajo zaradi velikih razlik v nadomestilih med državami članicami tudi težave pri oblikovanju cenovne strategije na ravni EU za svoje izdelke in storitve na spletu in zunaj njega, kar škodi potrošnikom. Tako ti trgovci ne morejo kompenzirati za te razlike v nadomestilih z uporabo storitev za sprejemanje kartic, ki jih opravljajo banke v drugih državah članicah; posebna pravila v zvezi s plačilnimi shemami določajo, da se za vsako plačilno transakcijo uporabi medbančna provizija na prodajnem mestu (država trgovca na drobno). To bankam pridobiteljicam preprečuje uspešno čezmejno opravljanje storitev, trgovcem na drobno pa zmanjšanje stroškov plačil v korist potrošnikov.

Učinki na vstop na trg

¹ Glej na primer nedavni predlog o dostopu do osnovnih plačilnih računov (COM(2013) 266 final z dne 8. maja 2013).

Medbančne provizije omejujejo tudi vstop na trg, saj njihovi prihodki za ponudnike plačilnih storitev izdajatelje delujejo kot minimalni prag, da se ponudnike plačilnih storitev izdajatelje prepriča v izdajo plačilnih kartic ali drugih plačilnih instrumentov, kot so spletne in mobilne plačilne rešitve, ki jih ponujajo novi udeleženci. Otežen ostaja tudi vstop na trg za vseevropske udeležence, saj se domače medbančne provizije v državah članicah EU zelo razlikujejo, novi udeleženci pa bi morali ponujati medbančne provizije, ki bi bile vsaj primerljive s prevladujočimi nadomestili na posameznem trgu, na katerega želijo vstopiti. To vpliva na donosnost njihovega poslovnega modela, med drugim tudi na potencialne ekonomije obsega in razpona. To je tudi razlog, zakaj v številnih državah članicah nacionalne (običajno cenejše) kartične sheme večinoma izginjajo. Medbančne provizije, ki ovirajo vstop na trg ter so bile oblikovane za spletne in mobilne plačilne rešitve, povzročajo tudi upad inovacij.

Kot že rečeno, v EU trenutno ni veljavne zakonodaje, ki bi urejala medbančne provizije, razen posredno v primeru Danske. Vendar številni nacionalni organi, pristojni za konkurenco, trenutno izvajajo postopke za izvrševanje konkurenčnega prava. Poleg tega se v več državah članicah trenutno sprejema zadevna zakonodaja. Zaradi različnih časovnih potekov nacionalnih postopkov in sprejema načrtovane zakonodaje obstaja tveganje za še večjo razdrobljenost trga.

S to uredbo se zato predlaga oblikovanje skupnih pravil za medbančne provizije v Evropski uniji z uvedbo najvišjih dovoljenih stopenj nadomestil za transakcije s plačilnimi karticami, ki so široko razširjene med potrošniki in jih zato trgovci na drobno težko zavrnejo ali zanje zaračunajo doplačilo. Tako bodo vzpostavljeni enaki konkurenčni pogoji, ki bodo odpravili trenutno razdrobljenost trga, ki je posledica različnih nadomestil. Omogočeni bodo tudi uspešen vstop novih vseevropskih udeležencev na trg in inovacije, ki temeljijo na enakih konkurenčnih pogojih. Potrošnikom in trgovcem na drobno bo tako zagotovljena večja izbira ponudnikov plačilnih storitev (novih in uveljavljenih), tudi na vseevropski ravni. Z uredbo bodo poleg tega predlagani ukrepi za preglednost, ki bodo trgovcem na drobno in potrošnikom omogočili bolj ozaveščeno izbiro plačilnih instrumentov.

Veljavne določbe na področju, na katero se nanaša predlog

Ta pobuda bo dopolnila veljavni pravni okvir za plačilne storitve v EU zlasti v zvezi z dokončno vzpostavitvijo notranjega trga za plačila in preходом na vseevropske plačilne instrumente.

Cilj Direktive 2007/64/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. novembra 2007 o plačilnih storitvah na notranjem trgu (t. i. direktive o plačilnih storitvah)² je vzpostaviti standardizirane pogoje in pravice za plačilne storitve, ki se ponujajo na trgu, v korist potrošnikov in podjetij v celotni Uniji. Navedena direktiva, ki se v času priprave tega predloga revidira, določa splošni okvir za plačila v EU. Dopolnjuje jo več uredb, kot je Uredba (ES) št. 924/2009 o čezmejnih plačilih ali Uredba (ES) št. 260/2012, ki določa roke za prenos za prehod vseh kreditnih plačil in direktnih obremenitev v eurih v EU z nacionalnih na vseevropske sheme. V Uredbi (ES) št. 260/2012 je določeno tudi, da se za transakcije z direktno obremenitvijo ne sme zaračunati večstranskih medbančnih provizij.

Evropska komisija in nacionalni organi, pristojni za konkurenco, so v zadnjih 20 letih poleg zakonodajnega okvira izvedli več protimonopolnih postopkov, ki obravnavajo

²

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:319:0001:01:SL:HTML>.

protikonkurenčne prakse na trgu plačilnih kartic. Sodba Splošnega sodišča iz maja 2012³ je potrdila ugotovitev Komisije iz Odločbe glede družbe MasterCard iz decembra 2007⁴, da večstranske medbančne provizije omejujejo konkurenco, saj povečujejo strošek sprejetja kartice s strani trgovcev, pri čemer ni koristi za potrošnike. Sodišče je zavrnilo argument, da so večstranske medbančne provizije nepogrešljive za delovanje sistema plačilnih kartic. Komisija je, da bi obravnavala pomisleke glede konkurence, sprejela zavezi družb Visa in MasterCard, da bosta za čezmejne (in nekatere domače) transakcije zaračunavali nižje večstranske medbančne provizije, in sicer zavezo družbe MasterCard iz leta 2009 (omejitve za čezmejne potrošniške večstranske medbančne provizije v višini 0,2 % za debetne kartice in 0,3 % za kreditne kartice ter spremembe pravil, ki jih nalaga trgovcem na drobno prek ponudnikov plačilnih storitev pridobiteljev) in zavezo družbe Visa Europe iz leta 2010 (podobno zavezi družbe MasterCard, pri čemer so omejitve omejene na obremenitve, vendar zajemajo tudi domače večstranske medbančne provizije, kadar jih določi družba Visa Europe sama in ne nacionalne banke). Družba Visa Europe je leta 2013 predlagala tudi zaveze za čezmejne transakcije s kreditnimi karticami v zvezi z nekaterimi državami, kadar ta nadomestila določi Visa Europe, in v zvezi s pravili čezmejnega pridobivanja. Postopki v zvezi s konkurenco potekajo v številnih drugih državah članicah, med drugim na Poljskem, Madžarskem, v Italiji, Latviji, Združenem kraljestvu, Nemčiji in Franciji. Francoski organ, pristojen za konkurenco, je na primer 7. julija 2011 kot zavezujoče potrdil zaveze domače kartične sheme *Groupement des Cartes Bancaires*, da bo znižala medbančne provizije na stopnjo, ki sta jih družbi MasterCard in Visa določili za svoje čezmejne transakcije.

Medtem ko v EU ni veljavne zakonodaje, ki bi urejala medbančne provizije, razen posredno na Danskem⁵, pa se v več državah članicah trenutno sprejema zadevna zakonodaja, med drugim na Poljskem, Madžarskem, v Združenem kraljestvu in Italiji. Poljski parlament obravnava osnutek zakonodaje, ki bo urejala medbančne provizije, pri čemer naj bi se omejitve večstranskih medbančnih provizij postopno znižale na 0,5 % do začetka leta 2016, poleg tega pa bo nova zakonodaja odpravila pravilo spoštovanja vseh kartic in omogočila zaračunavanje doplačil (le za kreditne kartice). Na Madžarskem se obravnava zakonodajni predlog, ki bi omejil domače medbančne provizije za kreditne in debetne kartice na ustrezni čezmejni ravni, pri čemer bo za izračun teh nadomestil zadolžena madžarska centralna banka. V Italiji je ministrstvo za gospodarstvo in finance decembra 2012 v posvetovanje predložilo osnutek odloka, ki se osredotoča na omejitve poenotenja, primerljivost medbančnih provizij in provizije, ki se zaračunajo trgovcem (*merchant service charge*), pri čemer bi morale slednje upoštevati obseg transakcij in biti nižje za plačila z nizko vrednostjo. Vlada Združenega kraljestva predlaga gospodarsko regulacijo plačilnih sistemov, pri čemer bi se določil nov, na konkurenco osredotočen regulator za sisteme za plačila malih vrednosti, podoben javni službi⁶.

Usklajenost z drugimi politikami in cilji Unije

³ Sodba Splošnega sodišča z dne 24. maja 2012 v zadevi *MasterCard in drugi proti Komisiji* (T-111/08, še neobjavljena).

⁴ Zadeva COMP/34.579, *MasterCard*, Odločba Komisije z dne 19. decembra 2007.

http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/34579/34579_1889_2.pdf.

⁵ Člen 80 danskega zakona o plačilnih storitvah in elektronskem denarju, konsolidacijski zakon št. 365 z dne 26. aprila 2011, http://www.finanstilsynet.dk/en/Regler-og-praksis/Translated-regulations/~media/Regler-og-praksis/2012/C_Act365_2011_new.ashx.

Ta zakon ureja nadomestila, ki se zaračunajo trgovcem, za osebne transakcije, pri čemer morajo trgovci, ki so razdeljeni v osem različnih kategorij stroškov, plačati letno nadomestilo, zneske pa določi ministrstvo za gospodarstvo.

⁶ <https://www.gov.uk/government/consultations/opening-up-uk-payments>.

Cilji predloga so skladni s politikami in cilji, za katere si prizadeva Unija. Prvič, izboljšali bodo delovanje notranjega trga za plačilne storitve ter na splošno za vse blago in storitve v korist evropskih potrošnikov in podjetij. Poleg tega široko podpirajo druge politike Unije, zlasti konkurenčno politiko (z določitvijo enakih obveznosti, pravic in priložnosti za vse udeležence na trgu ter olajšanjem čezmejnega opravljanja plačilnih storitev, s čimer se bo povečala raven konkurence). V oceni učinka, ki spremlja ta predlog, je navedeno, da bi predlagani ukrepi spodbudili integracijo trga za potrošnike in trgovce, pomenili prednost za vseevropski vstop na trg in zagotovili večjo pravno varnost v zvezi s poslovnimi modeli za obstoječe kartične sheme in nove udeležence. Obravnavali bi tudi grožnjo „izvoza“ modelov, ki temeljijo na protikonkurenčnih praksah, v nove, inovativne plačilne storitve.

Kljub sodbi Splošnega sodišča, ki je potrdilo oceno Komisije, da so večstranske medbančne provizije, kakor so se uporabljale v sistemu MasterCard, omejevale konkurenco ter niso imele koristi, ki bi bile večje od njihove škode za trgovce in potrošnike, pa mednarodne in nacionalne kartične sheme, ki delujejo v EU, trenutno očitno niso pripravljene na proaktivno prilagoditev svojih praks, da bi bile v skladu z evropskimi in nacionalnimi pravili o konkurenci. Čeprav nacionalni organi, pristojni za konkurenco, v tesnem sodelovanju s Komisijo ta položaj obravnavajo, pa izvrševanje v zvezi s konkurenco v skladu z različnimi časovnimi okviri in postopki morda ne bo zagotovilo dovolj celovitih in pravočasnih rezultatov, da bi se omogočile integracija trga in inovacije, ki so potrebne za zagotavljanje konkurenčnosti evropskega trga za plačila na globalni ravni. Cilj tega predloga je, da se ob upoštevanju pravil EU o konkurenci in izkušnj Komisije v zadevah s področja konkurence v zvezi s plačili zagotovi pravna jasnost, ki bo omogočila učinkovito integracijo in konkurenco ter tako spodbudila gospodarsko blaginjo za vse zadevne zainteresirane strani in zlasti potrošnike. To bo skupaj z olajšanjem ekonomskih transakcij znotraj Unije prispevalo k doseganju širših ciljev strategije Evropa 2020.

2. REZULTATI POSVETOVANJ Z ZAINTERESIRANIMI STRANMI IN OCEN UČINKA

Posvetovanje z zainteresiranimi stranmi

Posvetovalne metode, glavni ciljni sektorji in splošni profil vprašancev

Evropska komisija je 11. januarja 2012 objavila zeleno knjigo „Na poti k integriranemu evropskemu trgu za kartična, spletna in mobilna plačila“⁷, temu pa je sledilo javno posvetovanje. V zvezi z javnim posvetovanjem je Komisija prejela več kot 300 odgovorov. V izčrpnih odzivih zainteresiranih strani⁸ so bile predložene pomembne informacije o najnovejšem razvoju in morebitnih zahtevah glede sprememb obstoječega plačilnega okvira.

Javne obravnave, ki je potekala 4. maja 2012, se je udeležilo približno 350 zainteresiranih strani.

Evropski parlament je 20. novembra 2012 sprejel resolucijo „Na poti k integriranemu evropskemu trgu za kartična, spletna in mobilna plačila“⁹, tj. poročilo o zeleni knjigi.

Povzetek in upoštevanje odgovorov

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011DC0941:SL:NOT>.

⁸ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/cim/gp_feedback_statement_en.pdf.

⁹ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0426+0+DOC+XML+V0//SL>.

Postopek posvetovanja je omogočil opredelitev nekaterih ključnih sporočil v zvezi s področjem uporabe te uredbe. Zainteresirane strani iz vseh kategorij so se enotno strinjale, da obstaja potreba po zagotovitvi dodatne pravne jasnosti glede večstranskih medbančnih provizij. To se je ponudnikom plačilnih storitev zdelo zlasti pomembno glede na zadeve na področju konkurence, ki trenutno potekajo na evropski in nacionalni ravni. Poleg tega so zlasti trgovci, pa tudi zainteresirane strani iz drugih kategorij, izpostavili ovire za čezmejno pridobivanje, ki jih je treba odpraviti, da bi se lahko vzpostavil resnično enoten trg plačilnih storitev. Izraženo je bilo tudi veliko zanimanje za razpravo o poslovnih pravilih, čeprav so se stališča med kategorijami zainteresiranih strani razlikovala.

Ponudniki plačilnih storitev in kartične sheme so menili, da dejstvo, da se večstranske medbančne provizije znatno razlikujejo med državami in med čezmejnimi plačili v okviru iste kartične sheme, ni sporno ter da po njihovem mnenju ne ovira integracije trga. Na drugi strani so trgovci, potrošniške organizacije in nekateri nebančni ponudniki plačilnih storitev menili, da take razlike niso upravičene ter da bi se morale za nacionalne in čezmejne transakcije in med državami članicami uporabljati enake večstranske medbančne provizije. Javni organi so menili, da je treba večstranske medbančne provizije uskladiti, da bi se dosegel integriran trg. Ponudniki plačilnih storitev so nasprotovali regulativni pobudi v zvezi z medbančnimi provizijami, ker naj bi ta povzročila višja nadomestila za imetnike kartic in ker naj trgovci na drobno koristi ne bi prenesli na potrošnike. Trgovci na drobno pa so menili, da večstranske medbančne provizije povzročajo obratno konkurenco, ki daje prednost najdražjemu načinu plačila, in ovirajo vstop na trg, pri čemer nastaja tveganje učinka prelivanja s kartic na mobilno in spletno plačevanje. Večina potrošniških organizacij je podprla analizo trgovcev v zvezi z negativnim učinkom večstranskih medbančnih provizij na konkurenco in blaginjo potrošnikov, vendar je izrazila zaskrbljenost, da bi znižanje večstranskih medbančnih provizij lahko povzročilo višja nadomestila za kartice in druge stroške za potrošnike. Organi, pristojni za konkurenco, so podprli potrebo po ukrepih za znižanje večstranskih medbančnih provizij, zlasti za obstoječe štiristranske sheme. Mnenja drugih javnih organov so se razlikovala.

V zvezi s čezmejnim pridobivanjem je večina shem in ponudnikov plačilnih storitev izrazila potrebo po uskladitvi lokalnih standardov ter pravil, trgovci in potrošniki pa so se strinjali o obstoju številnih lokalnih ovir za čezmejno pridobivanje. V nasprotju s ponudniki plačilnih storitev in shemami so trgovci dali prednost regulativnim rešitvam pred samoregulirano standardizacijo. Sheme in ponudniki plačilnih storitev so dali prednost uporabi večstranske medbančne provizije, ki bi jo določila država, v kateri se prodaja izvede, medtem ko je večina trgovcev in nebančnih ponudnikov plačilnih storitev dala prednost skupni večstranski medbančni proviziji, ki bi se uporabljala v celotnem notranjem trgu. Potrebo po obvezni predhodni odobritvi za čezmejno pridobivanje so izrazili le ponudniki plačilnih storitev in obstoječe kartične sheme.

V zvezi s poslovnimi pravili ni bilo soglasja glede koristi in potrebe po regulaciji usmerjanja potrošnikov pri uporabi kartic in pravila spoštovanja vseh kartic, ki trgovce zavezuje k sprejemanju vseh kartic iste blagovne znamke, če sprejemajo eno kategorijo kartic iz te blagovne znamke. Večina shem in ponudnikov plačilnih storitev je zagovarjala obstoječe stanje, medtem ko so trgovci, potrošniki, organi, pristojni za konkurenco, in večina javnih organov podprli možnost, da se trgovcem omogoči usmerjanje potrošnikov v uporabo cenejših načinov plačila prek regulacije, čeprav so bili potrošniki proti zaračunavanju doplačil. Ponudniki plačilnih storitev in sheme so zavrnili odpravo pravila spoštovanja vseh kartic, druge zainteresirane strani pa so jo podprle (prek regulacije), saj naj bi trgovcem omogočila sprejemanje le cenejših načinov plačila in pozitivno vplivala na konkurenco; potrošniki so bili v zvezi s tem previdnejši. Prepoved poenotenja provizij, ki se zaračunavajo trgovcem, s trgovci na drobno je podprla večina zainteresiranih strani, pri čemer so ponudniki

plačilnih storitev in sheme menili, da se je po zavezah družb MasterCard in Visa s poenotenjem provizij že prenehalo.

Podroben pregled mnenj zainteresiranih strani in držav članic glede medbančnih provizij je na voljo v poročilu o javnem posvetovanju o zeleni knjigi¹⁰.

Evropski parlament je v samoiniciativnem poročilu o zeleni knjigi potrdil cilje in ovire za integracijo, opredeljene v zeleni knjigi, ter pozval k zakonodajnim ukrepom na številnih področjih, povezanih s kartičnimi plačili, pri čemer je predlagal previdnejši pristop v zvezi s spletnimi in mobilnimi plačili zaradi manjše razvitosti teh trgov. Poleg tega je Parlament zavzel odločno stališče v korist zagotavljanja jasnosti glede medbančnih provizij za udeležence na trgu in podprl postopen pristop, ki bi zagotovil prepoved medbančnih provizij prek regulacije.

Ocena učinka

Komisija je izvedla oceno učinka, navedeno v delovnem programu. Ta ocena učinka je bila pripravljena ob posvetovanju z Evropsko centralno banko. Hkrati je obravnavala možnosti za revizijo direktive o plačilnih storitvah in ureditev večstranskih medbančnih provizij.

V oceni učinka je obravnavano vprašanje neučinkovite konkurence na trgih plačil s karticami in plačil na podlagi kartic, kar povzroča nezadovoljive tržne rezultate in razmeroma visoka nadomestila, ki se prenašajo na trgovce in posledično na potrošnike. V tem okviru so izpostavljeni tudi omejena integracija trga, manjše možnosti za vstop novih vseevropskih udeležencev na trg, izginjanje nacionalnih (na splošno cenejših) kartičnih shem in omejene inovacije. Medbančne provizije so opredeljene kot pomemben razlog za tak razvoj dogodkov. Tudi zelo raznolike stopnje medbančnih provizij med državami članicami pomenijo oviro za integracijo trga. Te učinke krepijo številna poslovna pravila, ki vplivajo na preglednost, sposobnost trgovcev na drobno, da izberejo pridobitelja v drugi državi članici (čezmejno pridobivanje), in sposobnost trgovcev na drobno, da svoje stranke usmerjajo k učinkovitejšim načinom plačila ali zavračajo drage kartice (pravilo spoštovanja vseh kartic).

Ocena učinka obravnava šest scenarijev za medbančne provizije: (i) brez ukrepov Komisije; (ii) regulacija čezmejnega pridobivanja in stopnje medbančnih provizij za čezmejne transakcije; (iii) pooblastitev držav članic, da določijo domače medbančne provizije na podlagi skupne metodologije; (iv) regulacija skupne najvišje ravni za medbančne provizije na ravni EU, (a) če najvišja omejitev medbančne provizije, ki je drugačne stopnje za debetne in kreditne kartice, zajema tako debetne kot kreditne kartice ali le debetne kartice ter (b) če so medbančne provizije za transakcije z debetnimi karticami popolnoma prepovedane ali samo omejene na nizko stopnjo; (v) ali naj se (običajno dražje) komercialne kartice in kartice, ki jih izdajo tristranske sheme, izvzamejo iz regulacije medbančnih provizij; ter (vi) regulacija provizij, ki se zaračunajo trgovcem, tj. regulacija nadomestil, ki jih trgovec na drobno plača svoji banki pridobiteljici.

V scenarijih (ii) in (iv) sta bili preučeni omejitev v višini 0,2 % za transakcije z debetnimi karticami in omejitev v višini 0,3 % za transakcije s kreditnimi karticami. Te stopnje temeljijo na tako imenovanem „preizkusu z metodo indiferentnosti trgovcev“, ki se je razvil v gospodarski literaturi in s katerim se določi višina nadomestila, ki bi ga bil trgovec pripravljen plačati na podlagi primerjave stroškov pri kartičnih plačilih potrošnikov s stroški pri nekartičnih (gotovinskih) plačilih (ob upoštevanju nadomestila za storitev, ki se plača bankam pridobiteljicam, tj. provizije, ki se zaračuna trgovcem). Tako se s spodbujanjem kartic, ki zagotavljajo večje transakcijske ugodnosti, spodbuja uporaba učinkovitih plačilnih

¹⁰ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/cim/gp_feedback_statement_en.pdf.

instrumentov, hkrati pa preprečujejo nesorazmerne provizije, ki se zaračunavajo trgovcem in bi drugim potrošnikom naložile skrite stroške. Previsoke provizije, ki se zaračunavajo trgovcem, bi lahko sicer izhajale tudi iz kolektivnih sporazumov o medbančnih provizijah, ker trgovci zaradi strahu pred izgubo posla niso pripravljeni zavrniti dragih plačilnih instrumentov. Upoštewane so tudi stopnje, ki so jih predlagale sheme (Visa Europe, MasterCard, *Groupement des Cartes Bancaires*) v postopkih v zvezi s konkurenco, pri čemer se organi, pristojni za konkurenco, strinjajo, da v zvezi s temi stopnjami niso potrebni dodatni ukrepi.

V oceni je ugotovljeno, da je najugodnejša možnost naslednja kombinacija:

- vrsta ukrepov za izboljšanje učinkovitega delovanja trga, vključno z omejitvijo pravila spoštovanja vseh kartic in omogočanjem, da trgovci določijo izbiro blagovne znamke kartice na prodajnem mestu za vse kartice in *kartične* transakcije, ki temeljijo na modelih štiristranskih shem, ter
- določitev najvišje dovoljene stopnje medbančnih provizij za čezmejne transakcije s potrošniškimi debetnimi in kreditnimi karticami (v prvi fazi), v drugi fazi pa določitev najvišje dovoljene stopnje medbančnih provizij tudi za domače transakcije s potrošniškimi kreditnimi karticami in potrošniškimi debetnimi karticami.

V oceni učinka in njeni prilogi so podrobno obrazloženi tudi drugi predlagani ukrepi iz Uredbe, ki naj bi zagotovili preglednost trga in učinkovito delovanje trga, vključno z odpravo neusmerjevalnih ukrepov, omogočanjem identifikacije kartic, povezovanjem blagovnih znamk, obveznostjo ponudnikov plačilnih storitev, da prejemnikom plačila predložijo račun, ter prepovedjo zaračunavanja enotnih provizij.

Ti splošni ukrepi za preglednost, predlagani v Uredbi, naj bi zagotovili učinkovitejši trg za vse plačilne kartice in *kartične* transakcije, ki temeljijo na modelih štiristranskih (kartičnih) shem.

Ker so nekatere kategorije kartic med potrošniki postale tako razširjene, da trgovci teh kartic pogosto ne morejo zavrniti ali potrošnikov ne morejo odvrniti od njihove uporabe brez strahu pred izgubo posla, so potrebni dodatni ukrepi, da bi se zagotovili integrirani trg, učinkovito delovanje trga in odprava protikonkurenčnih poslovnih praks na teh področjih. To velja za potrošniške debetne in kreditne kartice.

Pomembno je, da se v prvi fazi zagotovi pravna jasnost, tako da se trgovcem omogoči, da izberejo pridobitelja zunaj svoje države članice (čezmejno pridobivanje), in da se regulirajo stopnje čezmejnih medbančnih provizij. Čeprav bi bil lahko ta učinek omejen na velike trgovce, bi to vseeno prispevalo k integraciji trga in bi lahko podobno kot enakovredna določba v uredbi o datumu izteka roka za prehod na SEPA imelo učinek discipliniranja in zbliževanja na stopnje medbančnih provizij, ki se uporabljajo izključno v domačem prostoru.

Vendar bi dolgoročneje morali tudi manjši trgovci na drobno imeti neposredne koristi od ukrepov, ki bi zagotovili učinkovitejše medbančne provizije in enake konkurenčne pogoje za ponudnike plačilnih storitev. Po prehodnem obdobju bi bilo torej treba v regulacijo medbančnih provizij za potrošniške kartice vključiti tudi domače medbančne provizije. Trenutno se v osmih državah članicah EU za transakcije z *debetno* kartico ne uporabljajo medbančne provizije ali pa so te provizije zelo nizke, pri čemer to nima znatnih negativnih učinkov na izdajanje in uporabo kartic. Velja ravno nasprotno, saj gre zlasti za države članice z najvišjo stopnjo izdajanja in uporabe kartic. Glede na trende v zadnjih desetih letih bosta izdaja in uporaba debetnih kartic v naslednjih letih po pričakovanjih še naraščali, tako da bo debetne kartice po prehodnem obdobju iz Uredbe mogoče šteti za „vseprisotne“ v EU, torej ne bo več mogoča utemeljitev, da se izdajanje in uporaba kartic spodbujata z nadomestili, ki jih

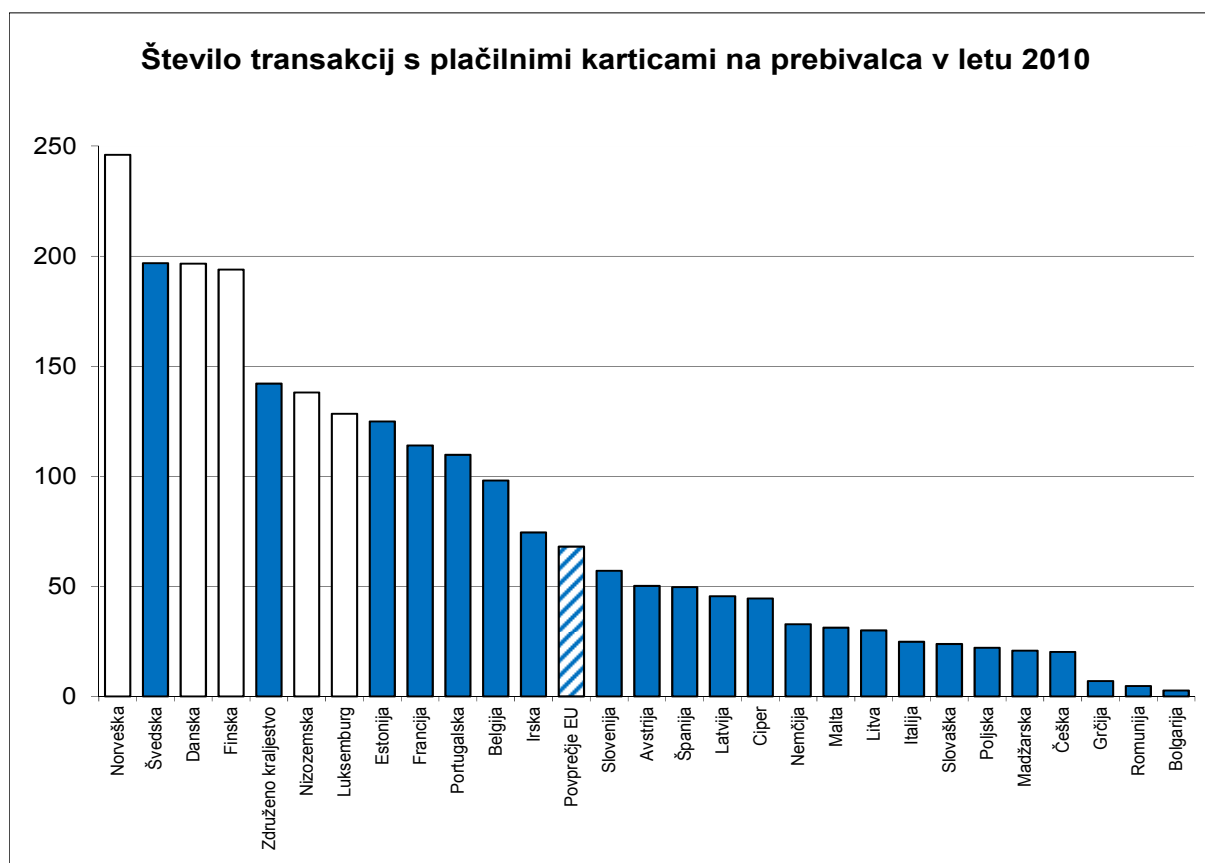
trgovci na drobno prenašajo na ponudnike plačilnih storitev izdajatelje. Že zdaj se zelo redko zgodi, da nekdo odpre plačilni račun brez kartice, kar samo po sebi vključuje znaten prihranek stroškov za ponudnike plačilnih storitev. Poleg tega je v predlogu direktive¹¹, ki med drugim obravnava dostop do osnovnega plačilnega računa, predlagano, da države članice zagotovijo, da osnovni plačilni račun vključuje plačilne transakcije (vključno s spletnimi plačili) prek plačilne kartice. Da bi imeli manjši trgovci na drobno neposredne koristi od ukrepov, ki bi zagotovili učinkovitejše medbančne provizije in enake konkurenčne pogoje za ponudnike plačilnih storitev, bi bilo treba urediti tudi domača nadomestila za potrošniške kartice. Da bi se izognili diskriminaciji med malimi in velikimi trgovci na drobno, ki lahko najenostavneje izkoristijo prednosti čezmejnega pridobivanja, se predlaga razširitev omejitve, predlagane za *čezmejne* transakcije v prvi fazi, tudi na *domače* transakcije s kreditnimi karticami v drugi fazi. Vendar Komisija meni, da je treba zrelost trgov v EGP, zlasti v zvezi z izdajanjem in uporabo debetnih kartic, dodatno raziskati ter potrditi, da ni potrebe po zaračunavanju medbančnih provizij za njihovo spodbujanje. Medtem pa bi se, kot je pojasnjeno zgoraj, uporabljali omejitvi 0,2 % za transakcije z debetnimi karticami in 0,3 % za transakcije s kreditnimi karticami.

Trgovci na drobno bi v okviru omejitve medbančnih provizij na splošno imeli koristi od nižjih provizij, kar bi zagotovilo prihranek, od katerega bi delno imeli korist tudi potrošniki. Potrošniki določen delež že plačujejo zaradi vključitve medbančnih provizij (prek provizij, ki se zaračunajo trgovcem) v maloprodajne cene, pri čemer je manj verjetno, da bodo banke koristi medbančnih provizij prenesle na svoje imetnike računov, kot pa, da bodo zadevne koristi na svoje stranke prenesli trgovci, zaradi nižje ravni konkurence v bančnem sektorju in trenutnega pomanjkanja mobilnosti potrošnikov na področju bančništva na drobno. Zato bi moral biti prenos koristi trgovcev v vsakem primeru večji od prenosa koristi bank. Ocenjuje se, da je v Avstraliji po intervenciji prišlo do znižanja v višini 0,67 AUD na posamezen nakup in v višini 77,19 AUD na račun na leto. Vendar se lahko učinek razlikuje med maloprodajnimi sektorji glede na velikost trgovca, uporabo plačilnih instrumentov in „košarico nakupov“. Spremembo posameznega gospodarskega dejavnika bo vedno težko povezati s spremembo posamezne cene izdelka ali storitve v neki maloprodajni trgovini.

Vendar to ne pomeni, da bi banke stroške, ki jih zdaj nosijo trgovci na drobno, samodejno prenesle na potrošnike. Plačilni sistemi so sami po sebi zapleteni: banka imetnika kartice komunicira z imetnikom kartice, banka trgovca komunicira s trgovcem, pri čemer se načeloma obe srečujeta s konkurenčnimi bankami in različnimi tržnimi razmerami v obnašanju do svojih potrošnikov. Zato bi omejevanje medbančnih provizij po pričakovanjih pozitivno vplivalo na sprejemanje kartic, kar lahko na podlagi učinkov obsega pozitivno vpliva tudi na izdajanje kartic. Znižanje visokih medbančnih provizij v večini držav na splošno očitno vodi do večjega sprejemanja kartic, pri čemer je videti, da je uporaba kartic večja v državah z nizkimi medbančnimi provizijami. Danska ima eno najvišjih stopenj uporabe kartic v EU z 216 transakcijami na prebivalca s shemo obremenitev brez medbančne provizije. To velja tudi za mednarodne sheme: kartica Maestro v Švici nima medbančne provizije in je glavni sistem debetnih kartic. Na Nizozemskem sta uporaba in sprejemanje kartic, ki nadomeščajo gotovino, obsežni in še naraščata. Za Dansko in Nizozemsko so značilna nizka nadomestila za bančni račun v primerjavi z državami z višjimi medbančnimi provizijami (npr. Francija celo po izvršitvi konkurenčnih pravil, Španija). V Španiji se je uporaba kartic po intervenciji povečala, pri čemer se je povprečna vrednost transakcije za

¹¹ COM(2013) 266 final.

kartična plačila od leta 2005 do leta 2010 znižala za 15 %. Hkrati sta se povečala tudi obseg in vrednost kartičnih transakcij, kot je razvidno iz uradnih podatkov Banke Španije¹².

Kot je prikazano zgoraj, za domače sheme brez medbančnih provizij veljajo tudi najvišje stopnje uporabe kartic (podatki ECB), pri čemer imata tudi Združeno kraljestvo in Švedska razmeroma nizke medbančne provizije.

Splošni učinek znižanj medbančnih provizij na prihodke ponudnikov plačilnih storitev, ki so izdajatelji in pridobitelji, je težko oceniti, saj bi lahko povečanja obsega kartičnih transakcij (prek večjega sprejemanja) in prihranki ponudnikov plačilnih storitev v zvezi z obdelavo gotovine vsaj delno nadomestili izgube zaradi omejitve višine medbančnih provizij. Še dodaten prihranek pri stroških lahko nastane zaradi manjšega števila dvigov gotovine na bankomatih in bolj omejenih zneskov medbančnih provizij, ki jih morajo običajno plačati bankam pridobiteljicam bankomata. Zato ni očitno, da se prihodki banke izdajateljice posledično znižajo. V zvezi z donosnostjo se zdi, da je shema debetnih kartic brez kakršnih koli medbančnih provizij s poslovnega vidika popolnoma donosna brez dviga stroškov tekočih računov za potrošnike. Danska na primer ne zaračunava medbančnih provizij za svojo domačo shemo obremenitev, povprečen imetnik računa pa plačuje nadomestila za tekoči račun, ki so znatno nižja od povprečja v EU. Podobno tudi glavna mreža debetnih kartic Maestro (del družbe MasterCard) v Švici nima medbančnih provizij.

Dejansko ni samodejne povezave med znižanjem medbančnih provizij in povišanjem letnih nadomestil za kartice. Zdi se, da so nadomestila za kartice na primer bolj povezana z ravno konkurenco v bančništvu na drobno. V Združenih državah Amerike so banke potem, ko so se začele regulirati medbančne provizije, poskusile povišati nadomestila za imetnike kartic, vendar so morale to namero opustiti zaradi upora potrošnikov. V Švici so se nadomestila za

¹²

Prim. oceno učinka, str. 208.

imetnike kartic znižala sočasno z znižanjem medbančnih provizij. V Avstraliji so pred uvedbo omejitev medbančnih provizij nadomestila za imetnike kartic hitro naraščala, po reformah pa se je dviganje nadomestil za imetnike kartic upočasnilo (med letoma 1997 in 2002 +218 % za kreditne kartice ter med letoma 2003 in 2008 +122 %). V Španiji so se povprečna letna nadomestila po intervenciji vsako leto povečala za 6,18 € za debetne kartice in 11,45 € za kreditne kartice. Vendar se je kartični portfelj bank povečal, pri čemer je bila rast kreditnih kartic bistveno višja kot rast debetnih kartic, kljub gospodarski krizi. Drugi trendi morda lahko nakazujejo, da je konkurenca v španskem bančnem sektorju razmeroma omejena: na primer, nadomestila za vodenje tekočih računov so se od leta 2007 do leta 2012 podvojila, povišala pa so se tudi nadomestila za prekoračitve. Zdi se, da je povišanje nadomestil v bančništvu na drobno v Španiji razširjeno, pri tem pa ni očitne povezave z medbančnimi provizijami.

V ZDA naj bi se cene znižale, in sicer naj bi se to zgodilo eno leto po začetku reguliranja večstranskih medbančnih provizij. Poleg tega dokazi v Avstraliji kažejo, da bi trgovci na drobno v celoti (100 %) imeli koristi od nižjih medbančnih provizij, saj so trgi pridobiteljev običajno konkurenčnejši od trgov izdajateljev, morebitno povišanje nadomestil za imetnike kartic pa je omejeno na 30–40 % zneska znižanja medbančne provizije. Poleg tega potrošniki, ki uporabljajo cenejše načine plačila, po omejitvi medbančnih provizij in uvedbi ukrepov za preglednost ne bodo več „subvencionirali“ (pogosto premožnejših) potrošnikov, ki uporabljajo dražje načine plačila, saj trgovci ne morejo usmerjati potrošnikov, zlasti ne v primeru „obvezno uporabljanih“ kartic.

Ker bi bila znova vzpostavljena konkurenca, bi potrošnikom in trgovcem na drobno koristili novi udeleženci na trgu plačil. Tudi če bi se nadomestila za imetnike kartic povišala (kar ni nujno, saj bi bil učinek omejitve medbančnih provizij na bančne prihodke najbrž mešan), bi potrošniki verjetno vseeno imeli koristi od nižjih medbančnih provizij prek nižjih maloprodajnih cen, tudi če trgovci na drobno na potrošnike ne bi prenesli celotnega prihranka, in zaradi vstopa novih udeležencev na trg plačil. Upoštevati je treba tudi, da bi potrošnikom najverjetneje koristile storitve, ki bi jih ponujali novi udeleženci na trgu. Dejanski primer tega, in sicer za medbančne provizije, nižje od 0,2 %, je Nizozemska, kjer so ugodno spletno plačilno rešitev (Ideal) uvedli predvsem zato, ker so tam prevladujoče nizke medbančne provizije banke spodbudile k inovacijam. Nizozemskim potrošnikom tako za spletno kupovanje ni treba plačevati visokih naročnin za kreditne kartice.

Čeprav so komercialne kartice in kartice, ki jih izdajajo tristranske sheme, običajno dražje, ne bi bile zajete v različnih omejitvah, predlaganih za potrošniške kartice, kakor je bilo predlagano v okviru možnosti (v), saj imajo omejene tržne deleže v EU in različne strukture nadomestil, kar se v prihodnosti najbrž ne bo spremenilo. Vendar bi se ukrepi, predlagani za transakcije s potrošniškimi karticami, za te sheme uporabljali v takšni meri, da bi se izdajale take kartice in uporabljale licencirane ponudnike plačilnih storitev tako, da bi njihova shema delovala učinkovito podobno kot štiristranska shema. Poleg tega bi se v vseh pogojih za take sheme uporabljali ukrepi za večjo preglednost.

Regulacija provizij, ki se zaračunavajo trgovcem, kot je navedeno v možnosti (vi), bi pomenila kritje medbančnih provizij in tudi drugih nadomestil, ki se zaračunavajo trgovcem. To bi pomenilo dejansko nadzorovanje cen za trgovce in regulacijo maloprodajnih cen. Omejevanje medbančnih provizij bi nasprotno pomenilo regulacijo veleprodajnih cen v skladu z analizo zadev s področja konkurence, da bi se dosegel notranji trg, saj medbančne provizije niso končne cene za trgovce na drobno, sploh pa ne za potrošnike.

Ukrepi za preglednost in usmerjanje bi bili še naprej ključni za preprečevanje intenzivnega spodbujanja uporabe kartic z nereguliranimi medbančnimi provizijami. Vključiti bi bilo treba tudi ukrepe proti izogibanju.

3. PRAVNI ELEMENTI PREDLOGA

Povzetek predlaganih ukrepov

Predlog je razdeljen na dva glavna dela.

V prvem delu so predstavljena pravila glede medbančnih provizij. Predlog v zvezi z zadevnimi nadomestili določa „regulirano“ in „neregulirano“ področje. Regulirano področje zajema vse transakcije s karticami, ki jih trgovci na drobno zaradi njihove splošne razširjenosti med potrošniki težko zavrnejo, tj. s potrošniško debetno in kreditno kartico, ter kartične plačilne transakcije. Neregulirano področje zajema vse transakcije s plačilnimi karticami in *kartične* plačilne transakcije, ki ne spadajo na regulirano področje, vključno s tako imenovanimi komercialnimi karticami ali karticami, ki jih izdajo tristranske sheme.

Na „reguliranem področju“ začnejo med dveletnim prehodnim obdobjem po objavi Uredbe najvišje dovoljene stopnje medbančnih provizij veljati izključno za *čezmejne* transakcije (kadar imetnik kartico uporabi v drugi državi članici) ali čezmejno pridobljene transakcije (kadar trgovec uporabi ponudnika plačilnih storitev, ki je pridobitelj, v drugi državi članici).

Čeprav je bila v oceni učinka prepoved medbančnih provizij za debetne kartice opredeljena kot del najugodnejše možnosti, Komisija meni, da je treba zrelost trgov v EGP, zlasti v zvezi z izdajanjem in uporabo debetnih kartic, dodatno raziskati ter potrditi, da ni potrebe po zaračunavanju medbančnih provizij za njihovo spodbujanje, pri čemer je to treba narediti pred popolno odpravo medbančnih provizij za debetne kartice. Zato se predlaga, da bi se po prehodni fazi, v okviru katere bi se zagotovili le liberalizacija in regulacija čezmejnega pridobivanja, najvišja dovoljena nadomestila, ki se uporabljajo za čezmejne pridobljene transakcije, uporabljala tudi za domače transakcije. Komisija bo Evropskemu parlamentu in Svetu po dveh letih po dokončnem začetku veljavnosti zakonodaje predložila poročilo o njeni uporabi, v katerem bo ocenila zlasti ustreznost stopnje medbančne provizije, ob upoštevanju uporabe in stroškov različnih načinov plačila ter stopnje vstopa novih udeležencev in nove tehnologije na trg.

Po prehodnem obdobju bodo imele vse (*čezmejne in domače*) **transakcije** s potrošniškimi **debetnimi karticami** in na teh transakcijah temelječe *kartične* plačilne transakcije najvišjo dovoljeno medbančno provizijo v višini 0,20 %, vse (*čezmejne in domače*) transakcije s potrošniškimi **kreditnimi karticami** in na njih temelječe *kartične* plačilne transakcije pa najvišjo dovoljeno medbančno provizijo v višini 0,30 %. Ker se organi, pristojni za konkurenco, strinjajo, da za te omejitve niso potrebni dodatni ukrepi, te omejitve veljajo za razumna merila, ki so se že izvajala brez pomislekov glede delovanja mednarodnih kartičnih shem in ponudnikov plačilnih storitev ter blaginje trgovcev na drobno in potrošnikov, pri čemer zagotavljajo tudi pravno varnost.

V drugem delu Uredbe so navedene določbe v zvezi s poslovnimi pravili, ki se bodo uporabljala za vse kategorije transakcij s karticami in *kartičnih* plačilnih transakcij, ki temeljijo na teh transakcijah. Primeri ukrepov od začetka veljavnosti Uredbe:

- uporaba pravila spoštovanja vseh kartic bo omejena. Kljub temu ni dovoljena diskriminacija na podlagi banke izdajateljice ali porekla imetnika kartice in med karticami z enako stopnjo medbančne provizije;

- uporaba katerega koli pravila, ki trgovcem preprečuje usmerjanje strank v učinkovitejše plačilne instrumente ali jih pri tem omejuje („pravila proti usmerjanju“), bo prepovedana;
- ponudniki plačilnih storitev pridobitelji bodo trgovcem zagotovili vsaj mesečne izpiske nadomestil, v katerih so navedena nadomestila, ki jih trgovec plača v zadevnem mesecu v zvezi z vsako kategorijo kartic in vsako posamezno blagovno znamko, za katero pridobitelj zagotavlja storitve pridobivanja;
- uporaba katerega koli pravila, ki trgovcem preprečuje, da bi svojim strankam razkrili nadomestila, ki jih izplačujejo pridobiteljem plačilnih storitev, bo prepovedana.

Ocena učinka je bila spremenjena po srečanju odbora za oceno učinka dne 20. marca 2013. Med pomembne spremembe spada zagotavljanje dodatnih informacij v zvezi s kartičnim trgov, njegovim delovanjem in sodno prakso EU v zvezi z medbančnimi provizijami, skupaj s povzetkom gospodarske literature v zvezi z medbančnimi provizijami. Morebitni učinek uvedbe najvišjih dovoljenih medbančnih provizij na nadomestila za imetnike kartic, splošno blaginjo potrošnikov in bančne prihodke je bil bolj poudarjen, da bi se poenostavila predstavitev učinkov najpomembnejših možnosti v glavnem besedilu. Medsebojna odvisnost različnih možnosti in paketov je bila bolj pojasnjena skupaj z razlogi za vseobsegajoč paket, vključno z medbančnimi provizijami, pri čemer so se utemeljili razlogi za regulacijo medbančnih provizij prek zakonodaje.

Pravna podlaga

Člen 114(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Načelo subsidiarnosti

Načelo subsidiarnosti se uporablja, ker ta predlog ne spada v izključno pristojnost Unije.

Države članice ne morejo zadovoljivo doseči ciljev predloga iz naslednjih razlogov.

Zaradi narave integriranega plačilnega trga, ki temelji na mrežah, ki presegajo nacionalne meje, je potreben pristop na ravni Unije, saj morajo biti veljavna načela, pravila, postopki in standardi skladni v vseh državah članicah, da se dosežejo pravna varnost in enaki konkurenčni pogoji za vse udeležence na trgu. Pristop na ravni Unije bi lahko nadomestil sistem nacionalnih regulativnih ukrepov in ukrepov za izvrševanje v zvezi s konkurenco, ki bi bil manj učinkovit od ukrepanja EU ter bi prinašal večjo zapletenost in višje stroške od zakonodaje na evropski ravni. Možno posredovanje na ravni EU je zato skladno z načelom subsidiarnosti. Ta pristop podpira enotno območje plačil v eurih (SEPA) in je skladen z digitalno agendo, zlasti z oblikovanjem digitalnega enotnega trga. Poleg tega spodbuja tehnološke inovacije ter prispeva k rasti in delovnim mestom, zlasti na področjih e-trgovanja in m-trgovanja.

Poleg tega bi glede na čezmejno naravo plačilnih trgov vsak ukrep, ki bi ga sprejeli javni organi z namenom znižanja ali spremembe stopnje veleprodajnih nadomestil (medbančnih provizij) v eni sami državi članici, oviral nemoteno delovanje plačilnega trga na ravni Skupnosti in ne bi prispeval k integraciji trga, saj ne bi zagotovil enakih konkurenčnih pogojev v celotni EU. To bi na primer veljalo za različne nacionalne ukrepe s ciljem ureditve medbančnih provizij ali njihove omejitve, ki jih trenutno načrtuje več držav članic.

Predlog je zato skladen z načelom subsidiarnosti.

Načelo sorazmernosti

Predlog je skladen z načelom sorazmernosti iz naslednjih razlogov.

Predlog vključuje samo elemente, ki so nujni za doseganje njegovih ciljev, tj. pomoč pri razvoju trga plačil na ravni EU, ki bo potrošnikom, trgovcem na drobno in drugim podjetjem omogočil izkoriščanje vseh prednosti notranjega trga EU, vključno z e-trgovanjem. Boljše možnosti za vstop vseevropskih udeležencev, več inovacij in večja zmožnost za nacionalne (na splošno cenejše) kartične sheme skupaj z bolj omejeno uporabo gotovine omogočajo priložnosti za trgovce na drobno in ponudnike plačilnih storitev, ne glede na to, ali gre za banke ali nove udeležence na trgu. Učinkovita konkurenca na trgih plačil s karticami in plačil na podlagi kartic bo zagotovila učinkovite tržne rezultate, širšo izbiro ponudnikov plačilnih storitev, vključno z vseevropskimi ponudniki plačilnih storitev in inovativnimi udeleženci, ter nižje stroške za trgovce na drobno in potrošnike. Te prihranke pri stroških bi morali trgovci prenesti na potrošnike prek nižjih maloprodajnih cen.

Medbančne provizije in njihove izredno raznolike stopnje pomenijo oviro za integracijo trgov in učinkovito konkurenco, katerih učinke krepijo številna poslovna pravila, ki zmanjšujejo preglednost za trgovce na drobno in potrošnike ter omejujejo sposobnost trgovcev na drobno v zvezi z izbiro pridobitelja v drugi državi članici ter njihovo sposobnost, da potrošnike usmerjajo k učinkovitejšim načinom plačila.

Komisija na podlagi posvetovanj z zainteresiranimi stranmi, kot so povzeta v oceni učinka, predlaga kombinacijo ukrepov za izboljšanje učinkovitega delovanja trga, omejitev stopnje medbančnih provizij za čezmejne transakcije s potrošniškimi debetnimi in kreditnimi karticami v prvi fazi, v drugi fazi pa tudi omejitev stopnje medbančnih provizij za domače transakcije s potrošniškimi kreditnimi karticami in potrošniškimi debetnimi karticami.

Odsotnost regulacije ne bi odpravila vse večje odvisnosti od dveh mednarodnih udeležencev na trgu in postopnega izginjanja (na splošno cenejših) domačih kartičnih shem. Ekonomije obsega in razpona za morebitne nove vseevropske udeležence in inovativne udeležence bi ostale omejene, pri čemer bodo trgovci in potrošniki še naprej plačevali za razdrobljen in drag trg plačil v EU (več kot 1 % BDP EU ali 130 milijard EUR na leto, kot navaja ECB). Reševanje teh vprašanj z ukrepi za izvrševanje v zvezi s konkurenco, zlasti na podlagi sodbe glede družbe MasterCard, bo verjetno trajalo več let, pri čemer se bo o tem vedno odločalo v vsakem primeru posebej, zato ne bo mogoče zagotoviti enakih konkurenčnih pogojev.

Potrebno in sorazmerno je, da se vključijo tudi domače, ne le čezmejne transakcije, kar bi koristilo predvsem velikim trgovcem na drobno. Določbe v zvezi s čezmejnimi transakcijami bi lahko začele hitro veljati, kar bi trgovcem na drobno omogočilo, da poiščejo cenejše storitve pridobivanja čez mejo, domače bančne skupnosti ali sheme pa bi spodbudilo k znižanju nadomestil za pridobivanje. Pred kratkim je podoben proces potekal v zvezi z direktnimi obremenitvami. Uredba o datumu izteka roka za prehod na SEPA omejuje medbančne provizije za direktne obremenitve in odpravlja medbančne provizije za čezmejne transakcije z direktno obremenitvijo, medtem ko omogoča, da domače medbančne provizije ostanejo nespremenjene do leta 2017. Na podlagi tega in zaradi številnih trgovcev, ki so svojega pridobitelja predstavili v sosednje države, so se banke zavezale k ukinitvi svojih medbančnih provizij za direktne obremenitve že do 1. septembra 2013^{13,14}.

Na podlagi enostranskih zavez, sprejetih v okviru postopkov o konkurenci, se veliko čezmejnih transakcij s plačilno kartico v Uniji že izvaja ob upoštevanju najvišjih dovoljenih medbančnih provizij, ki se uporabljajo v prvi fazi te uredbe. Zato je mogoča hitra uvedba teh elementov. Vendar bi bilo treba spremeniti domače medbančne provizije. Zato je treba omogočiti prehodno obdobje za domače plačilne transakcije. Poleg tega predlog državam

¹³ http://www.autoritedelaconcurrency.fr/user/standard.php?id_rub=418&id_article=1895.

¹⁴ http://www.autoritedelaconcurrency.fr/user/standard.php?id_rub=418&id_article=1895.

članicam ne preprečuje, da prek nacionalne zakonodaje ohranijo ali uvedejo nižje omejitve ali ukrepe z enakim namenom ali učinkom.

Prav tako bi omejitev medbančnih provizij koristila trgovcem na drobno, ki bodo te koristi bolj verjetno prenesli na svoje stranke, kot pa bi to naredile banke, ob upoštevanju trenutnih nižjih ravni konkurence in sprememb v bančnem sektorju.

Hkrati potrošniki že posredno plačujejo medbančne provizije v maloprodajnih cenah, pri čemer potrošniki, ki uporabljajo gotovino ali debetne kartice, zdaj subvencionirajo druge potrošnike, ki uporabljajo dražje kartice. Sklepati je mogoče, da bi nižje medbančne provizije banke spodbudile k povišanju nadomestil za imetnike kartic. Vendar o taki povezanosti ni dokazov. Zdi se, da se nadomestila za kartice določajo predvsem z ravno konkurence v bančništvu na drobno.

Čeprav ta predlog daje prednost integraciji trga, vstopu novih udeležencev na trg ter blaginji potrošnikov in trgovcev na drobno, pa je zelo malo verjetno, da bi negativno vplival na uveljavljene ponudnike plačilnih storitev in banke. Omejitev medbančnih provizij na te ravni bo po pričakovanjih pozitivno vplivala na sprejemanje kartic s strani trgovcev in potrošnike spodbudila k večji uporabi kartic. Povečanje obsega kartičnih transakcij (zaradi večjega sprejemanja) in prihranki v zvezi z obdelavo gotovine bi lahko vsaj delno nadomestili morebitne izgube bank zaradi omejitve medbančnih provizij. Drugi prihranki pri stroških bi lahko nastali zaradi manjšega števila dvigov gotovine na bankomatih.

Predvideni omejitvi v višini 0,2 % in 0,3 % temeljita na tako imenovanem „preizkusu z metodo indiferentnosti trgovcev“, s katerim se določi višina nadomestila, ki bi ga bil trgovec pripravljen plačati na podlagi primerjave stroškov pri kartičnih plačilih potrošnikov s stroški pri nekartičnih (gotovinskih) plačilih. Vrednosti so bile izračunane na podlagi tega preizkusa z uporabo podatkov, ki so jih zbrale štiri nacionalne centralne banke. Sprejeli sta jih družbi Visa in MasterCard ter francoska domača kartična shema *Groupement des Cartes Bancaires*. Predlog je torej sorazmeren z zgornjimi cilji. Za vsa predlagana pravila je bil opravljen preskus sorazmernosti, da bi se zagotovila primerna in sorazmerna ureditev.

Izbira instrumentov

Predlagani instrument: uredba.

Druga sredstva ne bi bila ustrezna iz naslednjih razlogov.

Stopnje medbančnih provizij in omejujoča poslovna pravila zahtevajo standardizacijo na tehnični ravni ter čim večjo uskladitev. Zato je uredba primernejša od direktive. Poleg tega bo zaradi mrežne povezanosti plačilne industrije večino koristi mogoče zagotoviti šele, ko bodo nacionalni prehodi na vseevropske plačilne instrumente zaključeni v vseh državah članicah. Z direktivo bi se zaradi možnosti različnega nacionalnega izvajanja lahko ohranila trenutna razdrobljenost plačilnega trga. Nenazadnje bi tak pristop zaradi časa, ki je potreben za prenos direktive v zakonodajo držav članic, pomenil zamudo pri prehodu. Zato se za regulacijo medbančnih provizij in omejujočih poslovnih pravil na trgu plačil s karticami ter mobilnem in spletnem kartičnem trgu priporoča uporaba pravnega instrumenta v obliki uredbe.

Uredba spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, priznana zlasti z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah, zlasti svobodo gospodarske pobude ter pravico do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča, ter jo je treba uporabljati v skladu z navedenimi pravicami in načeli.

4. PRORAČUNSKE POSLEDICE

Predlog ne vpliva na proračun EU.

5. NEOBVEZNI ELEMENTI

Klavzula pregledu/reviziji/časovni omejitvi veljavnosti

Predlog vsebuje klavzulo o pregledu.

Evropski gospodarski prostor

Predlagani akt se nanaša na zadevo EGP in ga je zato treba razširiti na Evropski gospodarski prostor.

Podrobna obrazložitev predloga

V naslednjem kratkem povzetku je predstavljena glavna vsebina Uredbe, njegov namen pa je olajšanje postopka odločanja.

Člen 1 (vsebina in področje uporabe) določa, da Uredba obravnava pravila za medbančne provizije v zvezi s transakcijami s plačilnimi karticami in kartičnimi plačilnimi transakcijami v EU, kadar se prejemnik plačila in njegov ponudnik plačilnih storitev v plačilni transakciji nahajata v EU, ter poslovna pravila v zvezi s temi plačili.

Člen 2 (opredelitev pojmov) vsebuje opredelitve pojmov, ki so čim bolj usklajene z opredelitvami iz Direktive 2007/64/ES. Ker pa je področje uporabe Uredbe v primerjavi z direktivo o plačilnih storitvah omejeno, so nekatere opredelitve pojmov prilagojene potrebam tega predloga.

Člen 3 (najvišja dovoljena medbančna provizija za čezmejne transakcije s potrošniškimi debetnimi in kreditnimi karticami) določa omejitve za medbančne provizije za ponudnike plačilnih storitev v višini 0,2 % in 0,3 % za čezmejne transakcije s potrošniškimi debetnimi in kreditnimi karticami, ki bodo začele veljati dva meseca po objavi.

Člen 4 (najvišje dovoljene medbančne provizije za vse transakcije s potrošniškimi debetnimi in kreditnimi karticami) določa omejitve za medbančne provizije za ponudnike plačilnih storitev v višini 0,2 % in 0,3 % vrednosti transakcije za vse transakcije s potrošniškimi debetnimi in kreditnimi karticami, ki bodo začele veljati dve leti po objavi.

Člen 5 (prepoved izogibanja) določa, da je za namen izvajanja omejitev iz členov 3 in 4 neto plačilo nadomestil, prejetih in plačanih med izdajateljem in shemo, vključeno v izračun plačanih in prejetih medbančnih provizij za namen ocene morebitnega izogibanja določbam.

Člen 6 (licenciranje) določa, da licence, ki jih sheme zagotovijo za namene izdajanja ali pridobivanja, ne bi smele biti omejene na določeno ozemlje, ampak bi morale zajemati celotno ozemlje Unije.

Člen 7 (ločevanje sheme in obdelave) določa, da bi moralo biti na voljo organizacijsko ločevanje shem in subjektov, ki obdelujejo transakcije, ter prepoveduje ozemeljsko diskriminacijo pri pravilih za obdelavo, hkrati pa določa tehnično interoperabilnost sistemov obdelovalcev.

Člen 8 (povezovanje blagovnih znamk in izbira uporabe) določa, da izdajatelj plačilnega instrumenta odloča o tem, ali je lahko plačilna aplikacija prisotna na isti kartici ali v isti denarnici. Potrošnik sam izbere, katero plačilno aplikacijo bo uporabil, izdajatelj pa je ne more vnaprej določiti s samodejnimi mehanizmi na instrumentu ali opremi na prodajnem mestu.

Člen 9 (zaračunavanje neenotnih nadomestil) pojasnjuje, da banke pridobiteljice prejemnikom plačila posamično nudijo in zaračunavajo nadomestila za različne kategorije in blagovne znamke plačilnih kartic, pri čemer ne določijo enotne cene, ter da zagotavljajo ustrezne informacije v zvezi z zneski, ki se uporabljajo za različne kategorije in blagovne znamke.

Člen 10 (pravilo spoštovanja vseh kartic) pojasnjuje, da plačilne sheme in ponudniki plačilnih storitev trgovcu na drobno ne morejo naložiti, da sprejme kategorijo ali blagovno znamko, če je sprejel drugo kategorijo ali blagovno znamko, razen če za to blagovno znamko ali kategorijo velja enaka regulirana medbančna provizija kot za prvo blagovno znamko ali kategorijo. Trgovcev, ki sprejemajo potrošniške debetne kartice, na primer ni mogoče prisiliti, da sprejmejo potrošniške kreditne kartice, vendar jim je mogoče naložiti sprejetje drugih potrošniških debetnih kartic.

Člen 11 (pravila usmerjanja) pojasnjuje, da plačilne sheme in sheme ponudnikov plačilnih storitev trgovcem na drobno ne morejo preprečiti usmerjanja potrošnikov v uporabo posameznega plačilnega instrumenta, ki mu trgovec na drobno daje prednost. To ne posega v pravila o popustih in doplačilih iz direktive o plačilnih storitvah in člena 19 direktive o pravicah potrošnikov. Plačilne sheme in sheme ponudnikov plačilnih storitev trgovcem na drobno ne smejo preprečiti obveščanja potrošnikov o medbančnih provizijah in provizijah, ki se zaračunavajo trgovcem.

Člen 12 (informacije za prejemnika plačila o posameznih plačilnih transakcijah) določa informacije, ki jih ponudnik plačilnih storitev predloži trgovcu po izvršitvi posamezne plačilne transakcije, in omogoča, da se te informacije zagotavljajo v rednih časovnih presledkih.

Člen 13 (pristojni organi) ureja postopke za določitev nacionalnih organov, pristojnih za uporabo določb Uredbe.

Člen 14 (sankcije) zahteva, da države članice določijo pravila o sankcijah za kršitve določb Uredbe in o njih obvestijo Komisijo.

Člen 15 (izvensodni pritožbeni postopki in postopki za izvensodno reševanje sporov) zahteva, da države članice določijo posebne zahteve za reševanje sporov med prejemniki plačila in ponudniki plačilnih storitev.

Člen 16 (klavzula o pregledu) določa, da se mora štiri leta po začetku veljavnosti izvesti pregled, ki obravnava zlasti stopnjo izmenjave. V navedenem členu so določeni mehanizmi za oceno učinkovite uporabe določb Uredbe in po potrebi predlagane njihove spremembe.

Člen 17 (začetek veljavnosti) določa datum začetka veljavnosti Uredbe.

Predlog

UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA**o medbančnih provizijah za kartične plačilne transakcije**

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije, zlasti člena 114(1) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po predložitvi osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora¹⁵,ob upoštevanju mnenja Evropske centralne banke¹⁶,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Razdrobljenost notranjega trga škodi konkurenčnosti, rasti in ustvarjanju delovnih mest v Uniji. Za pravilno delovanje notranjega trga je potrebna odprava neposrednih in posrednih ovir za pravilno delovanje in vzpostavitev integriranega trga elektronskih plačil brez razlikovanj med nacionalnimi in čezmejnimi plačili.
- (2) Z Direktivo 2007/64/ES Evropskega parlamenta in Sveta¹⁷ je bila zagotovljena zakonska podlaga za vzpostavitev notranjega trga plačil v vsej Uniji, saj je bilo z oblikovanjem enotnih pravil za opravljanje plačilnih storitev znatno olajšano delovanje ponudnikov plačilnih storitev.
- (3) Z Uredbo (ES) št. 924/2009 Evropskega parlamenta in Sveta¹⁸ je bilo uvedeno načelo, da so stroški, ki jih uporabniki plačajo za čezmejna plačila v eurih, enaki stroškom ustreznih plačil v državi članici, vključno s kartičnimi plačili iz te uredbe.
- (4) Uredba (EU) št. 260/2012 Evropskega parlamenta in Sveta¹⁹ določa pravila o delovanju kreditnih plačil in direktnih obremenitev v eurih na notranjem trgu, vendar kartična plačila niso vključena v njeno področje uporabe.

¹⁵ UL C , , str. .¹⁶ UL C , , str. .¹⁷ Direktiva 2007/64/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. novembra 2007 o plačilnih storitvah na notranjem trgu in o spremembah direktiv 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES in 2006/48/ES ter o razveljavitvi Direktive 97/5/ES, UL L 319, 5.12.2007, str. 1.¹⁸ Uredba (ES) št. 924/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o čezmejnih plačilih v Skupnosti in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2560/2001, UL L 266, 9.10.2009, str. 11.¹⁹ Uredba (EU) št. 260/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2012 o uvajanju tehničnih in poslovnih zahtev za kreditne prenose in direktno bremenitve v eurih in o spremembi Uredbe (ES) št. 924/2009, UL L 94, 30.3.2012, str. 22.

- (5) Direktiva 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta²⁰ usklajuje nekatera pravila o pogodbah, sklenjenih med potrošniki in trgovci, vključno s pravili o nadomestilih za uporabo načinov plačil, na podlagi katerih države članice trgovcem prepovedujejo, da bi potrošnikom v zvezi z uporabo posamezne oblike plačilnega sredstva zaračunavali nadomestila, ki presegajo stroške, ki jih ima trgovec z uporabo take oblike plačilnega sredstva.
- (6) Varna, učinkovita, konkurenčna in inovativna elektronska plačila so ključna, da lahko potrošniki, trgovci na drobno in podjetja izkoriščajo vse prednosti notranjega trga, pri čemer to v okolju, ki se vse bolj usmerja v e-trgovanje, postaja še pomembnejše.
- (7) V več državah članicah²¹ je v pripravi zakonodaja, ki bo urejala medbančne provizije, pri čemer bo zajemala številna vprašanja, vključno z omejitvami medbančnih provizij na različnih ravneh, provizijami, ki se zaračunavajo trgovcem, pravili spoštovanja vseh kartic ali usmerjevalnimi ukrepi. Veljavne upravne odločbe v nekaterih državah članicah se zelo razlikujejo. Ob upoštevanju škodljivosti medbančnih provizij za trgovce na drobno in potrošnike je predvidena uvedba nadaljnjih regulativnih ukrepov na nacionalni ravni, s katerimi bodo obravnavane stopnje ali razlike v teh nadomestilih. Takšni nacionalni ukrepi bi verjetno zelo ovirali vzpostavitev notranjega trga na področju kartičnih, spletnih in mobilnih plačil na podlagi kartic ter bi zato ovirali svobodo opravljanja storitev.
- (8) Plačilne kartice so najpogostejše uporabljen elektronski plačilni instrument pri maloprodajnih nakupih. Vendar integracija trga plačilnih kartic v Uniji še zdaleč ni celovita, ker veliko plačilnih rešitev ne more preseči nacionalnih meja ali ker novi vseevropski ponudniki ne morejo vstopiti na trg. Premajhna integracija trga zdaj pomeni višje cene in manjšo izbiro plačilnih storitev za potrošnike in trgovce na drobno ter bolj omejene možnosti za izkoriščanje prednosti notranjega trga. Zato je treba odpraviti ovire za učinkovito delovanje kartičnega trga, vključno z mobilnimi in spletnimi plačili, ki temeljijo na kartičnih transakcijah, ki še vedno onemogočajo vzpostavitev popolnoma integriranega trga.
- (9) Da bi se omogočilo učinkovito delovanje notranjega trga, bi bilo treba spodbujati in olajšati uporabo elektronskih plačil v korist trgovcev na drobno in potrošnikov. Kartična in druga elektronska plačila se lahko uporabljajo bolj vsestransko, vključno z možnostmi spletnih plačil, da se izkoristijo prednosti notranjega trga in e-trgovanja, pri čemer elektronska plačila trgovcem na drobno zagotavljajo tudi potencialno varna plačila. Namesto uporabe gotovine bi torej plačila s karticami in plačila na podlagi kartic lahko bila ugodna za trgovce na drobno in potrošnike, če bi bila nadomestila za uporabo plačilnih sistemov določena na stroškovno učinkoviti ravni, s čimer bi se hkrati prispevalo k inovativnosti in vstopu novih izvajalcev na trg.
- (10) Ena od glavnih praks, ki ovira delovanje notranjega trga plačil s karticami in plačil na podlagi kartic, so zelo razširjene medbančne provizije, ki v večini držav članic niso urejene z zakonodajo. Medbančne provizije so medbančna nadomestila, ki se običajno uporabljajo med ponudniki plačilnih storitev pridobitelji in ponudniki plačilnih storitev izdajatelji, ki pripadajo posamezni kartični shemi. Medbančne provizije so

²⁰ Direktiva 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o pravicah potrošnikov, spremembi Direktive Sveta 93/13/EGS in Direktive 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 85/577/EGS in Direktive 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta, UL L 304, 22.11.2011, str. 64.

²¹ V Italiji, na Madžarskem, Poljskem in v Združenem kraljestvu.

glavni del nadomestil, ki jih ponudniki plačilnih storitev pridobitelji zaračunajo trgovcem za vsako kartično transakcijo. Trgovci nato te kartične stroške vključijo v splošne cene blaga in storitev. Zdi se, da je namen konkurence med kartičnimi shemami v praksi zlasti prepričati čim več ponudnikov plačilnih storitev, ki so izdajatelji (npr. banke), da izdajo njihove kartice, zaradi česar so medbančne provizije na trgu običajno *višje*, in ne *nižje*, kar je v nasprotju z običajnim učinkom cenovne discipline, ki ga ima konkurenca v tržnem gospodarstvu. Z zakonsko ureditvijo medbančnih provizij bi se izboljšalo delovanje notranjega trga.

- (11) Obstoječa velika raznolikost medbančnih provizij in njihova višina preprečujeta vstop na trg za „nove“ vseevropske udeležence na podlagi poslovnih modelov z nižjimi medbančnimi provizijami, kar škodi potencialnim ekonomijam obsega in razpona ter njihovi učinkovitosti. To negativno vpliva na trgovce na drobno in potrošnike ter ovira inovacije. Ker bi morali vseevropski udeleženci bankam izdajateljicam ponuditi najmanj najvišjo stopnjo medbančne provizije, ki prevladuje na trgu, na katerega želijo vstopiti, to povzroča tudi stalno razdrobljenost trga. Obstoječe domače sheme, ki imajo nižje medbančne provizije ali teh nadomestil nimajo, bodo morda celo prisiljene k umiku s trga zaradi pritiska bank, da ustvarijo višje prihodke iz naslova medbančnih provizij. Potrošniki in trgovci se tako srečujejo z omejeno izbiro, višjimi cenami in slabšo kakovostjo plačilnih storitev, hkrati pa so omejeni pri uporabi vseevropskih plačilnih storitev. Poleg tega trgovci na drobno ne morejo nadomestiti razlik v nadomestilih z uporabo storitev za sprejemanje kartic, ki jih opravljajo banke v drugih državah članicah. Posebna pravila v zvezi s plačilnimi shemami določajo, da se za vsako plačilno transakcijo uporabi medbančna provizija na prodajnem mestu (država trgovca na drobno). To bankam pridobiteljicam preprečuje uspešno čezmejno opravljanje storitev. Prav tako trgovcem na drobno preprečuje zmanjšanje stroškov plačil v korist potrošnikov.
- (12) Čeprav Komisija in nacionalni organi, pristojni za konkurenco, uporabljajo veljavno zakonodajo, teh razmer ni bilo mogoče odpraviti.
- (13) Da bi se preprečila razdrobljenost notranjega trga in bistveno izkrivljanje konkurence zaradi različnih zakonov in upravnih odločb, je tako treba v skladu s členom 114 PDEU sprejeti ukrepe, ki bodo obravnavali težave visokih in različnih medbančnih provizij ter ponudnikom plačilnih storitev omogočili čezmejno opravljanje storitev, potrošnikom in trgovcem na drobno pa uporabo teh čezmejnih storitev.
- (14) Uporaba te uredbe ne posega v uporabo pravil Unije o konkurenci in nacionalnih pravil o konkurenci. Državam članicam ne bi smela preprečevati, da prek nacionalne zakonodaje ohranjajo ali uvajajo nižje omejitve ali ukrepe z enakim namenom ali učinkom.
- (15) Ta uredba upošteva postopen pristop. Najprej je treba sprejeti ukrepe za olajšanje čezmejnega izdajanja in pridobivanja transakcij s plačilnimi karticami. Možnost, da trgovci izberejo pridobitelja zunaj svoje države članice (čezmejno pridobivanje), in uvedba najvišje dovoljene stopnje čezmejnih medbančnih provizij za čezmejno pridobljene transakcije bi morali zagotoviti potrebno pravno jasnost. Poleg tega bi morala biti veljavnost licenc za izdajanje ali pridobivanje plačilnih instrumentov znotraj Unije geografsko neomejena. Ti ukrepi bi olajšali nemoteno delovanje notranjega trga za kartična, spletna in mobilna plačila v korist potrošnikov in trgovcev na drobno.
- (16) Na podlagi enostranskih zavez, sprejetih v okviru postopkov o konkurenci, se veliko čezmejnih transakcij s plačilnimi karticami v Uniji že izvaja ob upoštevanju najvišjih

dovoljenih medbančnih provizij, ki se uporabljajo v prvi fazi te uredbe. Zato bi morale določbe v zvezi s temi transakcijami začeti veljati hitro ter tako ustvariti možnosti za trgovce na drobno, da poiščejo cenejše storitve pridobivanja čez mejo, in domače bančne skupnosti ali sheme spodbuditi k znižanju nadomestil za pridobivanje.

- (17) V zvezi z domačimi transakcijami je nujno prehodno obdobje, da se ponudnikom plačilnih storitev in shemam zagotovi čas za prilagoditev novim zahtevam. Zato bi bilo treba po dveh letih od začetka veljavnosti te uredbe in, da se zagotovi vzpostavitev notranjega trga za kartična plačila, razširiti omejitve za medbančne provizije za transakcije s potrošniškimi karticami na vsa plačila, tako čezmejna kot domača.
- (18) Da bi se olajšalo čezmejno pridobivanje, bi morala za vse (*čezmejne in domače*) transakcije s potrošniškimi debetnimi karticami in *kartične* plačilne transakcije veljati najvišja dovoljena medbančna provizija v višini 0,20 %, za vse (*čezmejne in domače*) transakcije s potrošniškimi kreditnimi karticami in na njih temelječe *kartične* plačilne transakcije pa najvišja dovoljena medbančna provizija v višini 0,30 %.
- (19) Te omejitve temeljijo na tako imenovanem „preizkusu z metodo indiferentnosti trgovcev“, ki se je razvil v gospodarski literaturi in s katerim se določi višina nadomestila, ki bi ga bil trgovec pripravljen plačati na podlagi primerjave stroškov pri kartičnih plačilih potrošnikov s stroški pri nekartičnih (gotovinskih) plačilih (ob upoštevanju nadomestila za storitve, ki se plača bankam pridobiteljicam, tj. provizije, ki se zaračuna trgovcu poleg medbančne provizije). Tako se s spodbujanjem kartic, ki zagotavljajo večje transakcijske ugodnosti, spodbuja uporaba učinkovitih plačilnih instrumentov, hkrati pa preprečujejo nesorazmerne provizije, ki se zaračunavajo trgovcem in bi drugim potrošnikom naložile skrite stroške. Previsoke provizije, ki se zaračunavajo trgovcem, bi sicer lahko izhajale tudi iz kolektivnih sporazumov o medbančnih provizijah, ker trgovci zaradi strahu pred izgubo posla niso pripravljeni zavrniti dragih plačilnih instrumentov. Izkušnje so pokazale, da so zadevne stopnje sorazmerne, saj ne vzbujajo dvoma o delovanju mednarodnih kartičnih shem in ponudnikov plačilnih storitev. Pomenijo tudi ugodnosti za trgovce na drobno in potrošnike ter zagotavljajo pravno varnost.
- (20) Ta uredba bi morala zajemati vse transakcije, pri katerih imata ponudnik plačilnih storitev plačnika in ponudnik plačilnih storitev prejemnika plačila sedež znotraj Unije.
- (21) V skladu z načelom tehnološke nevtralnosti iz Evropske digitalne agende bi se morala ta uredba uporabljati za kartične plačilne transakcije ne glede na okoliščine, v katerih je transakcija izvedena, tudi prek maloprodajnih plačilnih instrumentov in storitev, ki se izvajajo zunaj spleta, prek spleta ali mobilno.
- (22) Transakcije s plačilnimi karticami se na splošno izvajajo na podlagi dveh glavnih poslovnih modelov, in sicer t. i. tristranske kartične sheme (imetnik kartice – shema pridobivanja in izdajanja – trgovec) in štiristranske kartične sheme (imetnik kartice – banka izdajateljica – banka pridobiteljica – trgovec). Veliko štiristranskih kartičnih shem uporablja eksplicitno medbančno provizijo, zlasti večstransko. Medbančne provizije (nadomestila, ki jih plačajo banke pridobiteljice za spodbujanje izdajanja in uporabe kartic) pri tristranskih kartičnih shemah pa so implicitne. Da bi se priznal obstoj implicitnih medbančnih provizij in podprli enaki konkurenčni pogoji, bi bilo treba tristranske kartične sheme, ki ponudnike plačilnih storitev uporabljajo kot izdajatelje ali pridobitelje, obravnavati kot štiristranske kartične sheme in zanje uporabljati enaka pravila, medtem ko bi se morali preglednost in drugi ukrepi v zvezi s poslovnimi pravili uporabljati za vse ponudnike.

- (23) Preprečiti je treba, da bi se določbam v zvezi z medbančnimi provizijami, ki jih plačajo ali prejmejo ponudniki plačilnih storitev, izogibalo z drugimi pritoki nadomestil, ki jih prejmejo ponudniki plačilnih storitev izdajatelj. Da bi se to preprečilo, je treba „neto plačila“ nadomestil, ki jih plača in prejme ponudnik plačilnih storitev izdajatelj v okviru kartične sheme, šteti za medbančno provizijo. Pri izračunu medbančne provizije je treba zaradi preverjanja, ali prihaja do izogibanja, upoštevati celoten znesek plačil ali spodbud, ki jih ponudnik plačilnih storitev izdajatelj prejme od kartične sheme v zvezi z zakonsko urejenimi transakcijami, razen nadomestil, ki jih ponudnik plačilnih storitev izdajatelj plača shemi. Zadevna plačila, spodbude in nadomestila so lahko neposredni (tj. na podlagi obsega ali specifični za posamezno transakcijo) ali posredni (vključno s spodbudami za trženje, nagradami in popusti za doseganje določenih obsegov transakcij).
- (24) Potrošniki običajno niso seznanjeni z nadomestili, ki jih trgovci plačujejo za plačilni instrument, ki ga uporabljajo. Hkrati lahko razne spodbujevalne prakse, ki jih uporabljajo ponudniki plačilnih storitev izdajatelj (kot so potovalni vavčerji, nagrade, popusti, povračila, brezplačna zavarovanja itd.), potrošnike usmerjajo k uporabi plačilnih instrumentov, ki za ponudnike plačilnih storitev izdajatelje ustvarjajo visoke stroške. Da bi se to preprečilo, je treba ukrepe, ki uvajajo omejitve za medbančne provizije, uporabljati le za plačilne kartice, ki so postale množični produkt in jih trgovci na splošno težko zavrnejo zaradi njihovega razširjenega izdajanja in uporabe (tj. potrošniške debetne in kreditne kartice). Da bi se izboljšalo učinkovito delovanje trga v nereguliranih delih sektorja in omejil prenos poslov iz reguliranih v neregulirane dele sektorja, je treba sprejeti vrsto ukrepov, vključno z ločevanjem sheme in infrastrukture, usmerjanjem plačnika s strani prejemnika plačila ter omogočanjem prejemu plačila, da selektivno sprejema plačilne instrumente.
- (25) Ločevanje sheme in infrastrukture bi moralo vsem obdelovalcem omogočiti, da med seboj konkurirajo za potrošnike shem. Ker so stroški obdelave pomemben del skupnih stroškov sprejemanja kartic, mora biti ta del vrednostne verige odprt za učinkovito konkurenco. Na podlagi ločevanja sheme in infrastrukture bi morali biti kartične sheme in obdelovalci neodvisni v smislu pravne oblike, organizacije in postopka odločanja. Ne bi smeli izvajati diskriminacije, na primer tako, da drug drugega prednostno obravnavajo ali si zagotavljajo zaupne informacije, ki niso na voljo njihovim tekmečem v zadevnem segmentu trga, da nalagajo svojim tekmečem v zadevnem segmentu trga prekomerne zahteve v zvezi z informacijami, da drug drugemu navzkrižno subvencionirajo dejavnosti ali da vzpostavljajo deljene ureditve upravljanja. Takšne diskriminatorne prakse prispevajo k razdrobljenosti trga, negativno vplivajo na vstop novih udeležencev na trg in preprečujejo pojav vseevropskih udeležencev, s čimer ovirajo vzpostavitev notranjega trga kartičnih, spletnih in mobilnih plačil ter tako škodijo trgovcem na drobno, podjetjem in potrošnikom.
- (26) Pravila shem, ki jih uporabljajo kartične sheme, in prakse, ki jih uporabljajo ponudniki plačilnih storitev, trgovcev in potrošnikov običajno namerno ne seznanjajo z razlikami v nadomestilih ter zmanjšujejo preglednost trga, na primer s „poenotenjem“ nadomestil ali prepovedjo za trgovce, da bi pri karticah s souporabo blagovne znamke izbrali cenejšo blagovno znamko ali usmerili potrošnike k uporabi takih cenejših kartic. Tudi če so trgovci seznanjeni z različnimi stroški, je njihova možnost ukrepanja za znižanje nadomestil pogosto omejena s pravili sheme.
- (27) Stroški plačilnih instrumentov so za prejemnika plačila različni, pri čemer so nekateri instrumenti dražji od drugih. Prejemnik plačila bi moral imeti pravico prosto usmerjati

plačnike v uporabo določenega plačilnega instrumenta, razen če je plačilni instrument zakonsko predpisan za posamezne kategorije plačil ali ga ni mogoče zavrni zaradi statusa zakonitega plačilnega sredstva. Kartične sheme in ponudniki plačilnih storitev nalagajo prejemnikom plačil v zvezi s tem več omejitev, kar na primer vključuje omejitve za prejemnika plačila v zvezi z zavračanjem posameznih plačilnih instrumentov za majhne zneske in zagotavljanjem informacij plačniku o nadomestilih, ki jih mora prejemnik plačila plačati za posamezne plačilne instrumente, ali omejitev za prejemnika plačila v zvezi s številom blagajn v njegovi trgovini, ki sprejemajo posamezne plačilne instrumente. Te omejitve bi bilo treba odpraviti.

- (28) V skladu s členom 55 predloga COM(2013) 547 lahko prejemnik plačila usmeri plačnika v uporabo posameznega plačilnega instrumenta. Vendar prejemnik plačila ne bi smel zaračunati nobenih stroškov za uporabo plačilnih instrumentov, katerih medbančne provizije ureja ta uredba, ker so prednosti zaračunavanja doplačil v takšnih primerih omejene in povečujejo zapletenost trga.
- (29) Pravilo spoštovanja vseh kartic je dvojna obveznost, ki jo ponudniki plačilnih storitev izdajatelj in kartične sheme nalagajo prejemnikom plačila, ki morajo sprejeti vse kartice iste blagovne znamke (spoštovanje vseh *produktov*) ne glede na različne stroške teh kartic na eni strani, na drugi strani pa ne glede na posamezno banko izdajateljico, ki je kartico izdala (spoštovanje vseh *izdajateljev*). Potrošniku je v interesu, da prejemniki plačila v zvezi z isto kategorijo kartic ne smejo diskriminirati med izdajatelj ali imetniki kartic, in plačilne sheme in ponudniki plačilnih storitev jim lahko naložijo takšno obveznost. Čeprav je „spoštovanje vseh *izdajateljev*“ kot del pravila spoštovanja vseh kartic upravičeno pravilo kartičnega sistema, saj prejemnikom plačila preprečuje diskriminiranje med posameznimi bankami, ki so izdale kartico, je torej „spoštovanje vseh *produktov*“ pravzaprav praksa vezave, ki učinkuje tako, da sprejemanje kartic z nizkimi nadomestili veže na sprejemanje kartic z visokimi nadomestili. Odprava „spoštovanja vseh *produktov*“ kot dela pravila spoštovanja vseh kartic bi trgovcem omogočila omejitev izbire plačilnih kartic, ki jih sprejemajo, le na plačilne kartice z nizkimi ali nižjimi stroški, kar bi bilo zaradi nižjih stroškov trgovcev ugodno tudi za potrošnike. Trgovci, ki sprejemajo debetne kartice, tako ne bi bili prisiljeni sprejemati tudi kreditnih kartic in tisti, ki sprejemajo kreditne kartice, ne bi bili prisiljeni sprejemati komercialnih kartic. Za zaščito potrošnika in njegove zmožnosti, da čim pogosteje uporablja plačilne kartice, pa bi bilo treba trgovcem naložiti obveznost, da sprejmejo vse kartice, za katere veljajo enake zakonsko določene medbančne provizije. S takšno omejitvijo bi se zagotovilo tudi konkurenčnejše okolje za kartice, katerih medbančnih provizij ne ureja ta uredba, saj bi se povečala pogajalska moč trgovcev v zvezi s pogoji, pod katerimi sprejemajo te kartice.
- (30) Za učinkovito delovanje omejitev v zvezi s pravilom spoštovanja vseh kartic so nekatere informacije nepogrešljive. Prejemnikom plačil bi bilo treba omogočiti, da lahko prepoznajo različne kategorije kartic, zato bi morale biti različne kategorije prepoznavne vidno in elektronsko s pomočjo naprave. Poleg tega bi moral biti tudi plačnik na določenem prodajnem mestu seznanjen glede sprejemanja njegovega plačilnega instrumenta. Prejemnik plačila mora plačnika obvestiti o kakršnih koli omejitvah glede uporabe določene blagovne znamke ob enakem času in pod enakimi pogoji kot o tem, da se določena blagovna znamka sprejema.
- (31) Da se zagotovi možnost povrnitve škode v primeru nepravilne uporabe te uredbe ali v primeru sporov med uporabniki in ponudniki plačilnih storitev, bi morale države članice določiti ustrezne in učinkovite izvensodne pritožbene postopke in postopke za

izvensodno reševanje sporov. Države članice bi morale določiti pravila o kaznih, ki se bodo uporabljale za kršitve te uredbe, ter zagotoviti, da bodo te kazni učinkovite, sorazmerne in odvračilne ter da se bodo izvajale.

- (32) Ker ciljev te uredbe, in sicer določitve enotnih zahtev za transakcije s plačilnimi karticami ter spletne in mobilne transakcije, ki temeljijo na kartičnih plačilih, države članice ne morejo zadovoljivo doseči ter ker se ti cilji zaradi obsega ukrepanja lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta uredba ne presega okvirov, ki so potrebni za doseg zadevnih ciljev.
- (33) Ta uredba spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, priznana zlasti z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah, predvsem pravico do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča, svobodo gospodarske pobude in varstvo potrošnikov, ter jo je treba uporabljati v skladu z navedenimi pravicami in načeli –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

POGLAVJE I

SPLOŠNE DOLOČBE

Člen 1

Področje uporabe

1. Ta uredba določa enotne tehnične in poslovne zahteve za transakcije s plačilnimi karticami, izvedene v Uniji, pri čemer imata ponudnik plačilnih storitev plačnika in ponudnik plačilnih storitev prejemnika plačila sedež znotraj Unije.
2. Ta uredba se ne uporablja za plačilne instrumente, ki se lahko uporabljajo le v okviru omejene mreže, namenjene obravnavanju točno določenih potreb s plačilnimi instrumenti, katerih uporaba je omejena, ker posameznemu imetniku instrumenta omogočajo nakup blaga ali storitev samo v prostorih izdajatelja ali v okviru omejene mreže ponudnikov storitev na podlagi neposrednega poslovnega dogovora s poklicnim izdajateljem ali ker jih je mogoče uporabljati samo za nakup omejenega izbora blaga ali storitev.
3. Poglavje II se ne uporablja za:
 - (a) transakcije s komercialnimi karticami;
 - (b) dvige gotovine na bankomatih in
 - (c) transakcije s karticami, ki so jih izdale tristranske kartične sheme.
4. Člen 7 se ne uporablja za tristranske kartične sheme.

Člen 2

Opredelitev pojmov

V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (1) „pridobitelj“ pomeni ponudnika plačilnih storitev, ki neposredno ali posredno posluje s prejemnikom plačila in obdeluje njegove plačilne transakcije;
- (2) „izdajatelj“ pomeni ponudnika plačilnih storitev, ki neposredno ali posredno posluje s plačnikom ter odreja, obdeluje in poravnava njegove plačilne transakcije;

- (3) „potrošnik“ pomeni fizično osebo, ki pri pogodbah o plačilnih storitvah iz te uredbe deluje zunaj področja svoje trgovske, poslovne ali poklicne dejavnosti;
- (4) „transakcija z debetno kartico“ pomeni kartično plačilno transakcijo, tudi s predplačilnimi karticami, povezano s tekočim ali depozitnim uporabniškim računom, ki ga transakcija obremeni v 48 urah ali prej po odobritvi/odreditvi transakcije;
- (5) „transakcija s kreditno kartico“ pomeni kartično plačilno transakcijo, pri kateri je transakcija poravnana po več kot 48 urah od odobritve/odreditve transakcije;
- (6) „komercialna kartica“ pomeni kakršno koli plačilno kartico, izdano podjetjem ali osebam javnega sektorja, ki se lahko uporablja samo za poslovne izdatke uslužbencev ali javnih uslužbencev, ali kartico, izdano samozaposlenim fizičnim osebam, ki opravljajo poslovno dejavnost, pri čemer se ta kartica lahko uporablja samo za poslovne izdatke teh samozaposlenih fizičnih oseb ali njihovih uslužbencev;
- (7) „kartična plačilna transakcija“ pomeni storitev za izvedbo plačilne transakcije s kakršno koli kartico, telekomunikacijsko, digitalno ali IT napravo ali programsko opremo, če je posledica tega transakcija s plačilno kartico. Kartične plačilne transakcije izključujejo transakcije, ki temeljijo na drugih vrstah plačilnih storitev;
- (8) „čezmejna plačilna transakcija“ pomeni plačilo s kartico ali kartično plačilno transakcijo, ki jo odredi plačnik ali prejemnik plačila, če imata ponudnik plačilnih storitev plačnika in ponudnik plačilnih storitev prejemnika plačila sedež v različnih državah članicah, ali če je plačilno kartico izdal ponudnik plačilnih storitev izdajatelj, katerega sedež ni v isti državi članici kot prodajno mesto;
- (9) „medbančna provizija“ pomeni nadomestilo, ki je za vsako transakcijo neposredno ali posredno (tj. prek tretje strani) poravnano med ponudnikoma plačilnih storitev plačnika in prejemnika plačila, ki sodelujeta pri transakciji s plačilno kartico ali kartični plačilni transakciji;
- (10) „provizija, ki se zaračuna trgovcu“ pomeni provizijo, ki jo prejemnik plačila plača pridobitelju za posamezno transakcijo, ter zajema medbančno provizijo, nadomestilo za plačilno shemo in obdelavo ter maržo pridobitelja;
- (11) „prejemnik plačila“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki je predvideni prejemnik sredstev, ki so bila predmet plačilne transakcije;
- (12) „plačnik“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki je imetnik plačilnega računa in odredi plačilni nalog v breme svojega plačilnega računa, ali, če plačilni račun ne obstaja, fizično ali pravno osebo, ki izda plačilni nalog;
- (13) „kartična shema“ pomeni enotno zbirko pravil, praks, standardov in/ali izvedbenih smernic za izvrševanje plačilnih transakcij po celotni Uniji in v državah članicah, ki je ločena od kakršne koli infrastrukture ali plačilnega sistema, ki podpira njeno delovanje;
- (14) „štiristranska kartična shema“ pomeni kartično shemo, v okviru katere so plačila s plačilnega računa imetnika kartice nakazana na plačilni račun prejemnika plačila na podlagi posredovanja sheme, ponudnika plačilnih storitev, ki je izdajatelj plačilne kartice (na strani imetnika kartice), in ponudnika plačilnih storitev, ki je pridobitelj (na strani prejemnika plačila), ter *kartične* transakcije, ki temeljijo na enaki strukturi;
- (15) „tristranska kartična shema“ pomeni kartično shemo, v okviru katere so plačila s plačilnega računa, ki ga shema vodi v imenu imetnika kartice, nakazana na plačilni

račun, ki ga shema vodi v imenu prejemnika plačila, in *kartične* transakcije, ki temeljijo na enaki strukturi. Če tristranska kartična shema pooblasti druge ponudnike plačilnih storitev za izdajanje in/ali pridobivanje plačilnih kartic, se šteje za štiristransko kartično shemo;

- (16) „plačilni instrument“ pomeni vsako osebno napravo oziroma naprave in/ali niz postopkov, dogovorjenih med uporabnikom plačilnih storitev in ponudnikom plačilnih storitev, ki jih uporabnik plačilnih storitev uporablja za odreditev plačilnega naloga ali ki se v ta namen uporabljajo v njegovem imenu;
- (17) „plačilni instrument na podlagi kartice“ pomeni kakršen koli plačilni instrument, vključno s kartico, mobilnim telefonom, računalnikom ali kakršno koli tehnološko napravo z ustrezno aplikacijo, ki ga plačnik uporabi za odreditev plačilnega naloga, ki ni kreditni prenos ali direktna bremenitev iz člena 2 Uredbe (EU) št. 260/2012;
- (18) „plačilna aplikacija“ pomeni računalniško programsko opremo ali enakovredno aplikacijo, naloženo na napravo, ki omogoča odrejanje plačilnih transakcij na podlagi kartic, plačniku pa omogoča izdajanje plačilnih nalogov;
- (19) „plačilni nalog“ pomeni navodilo plačnika njegovemu ponudniku plačilnih storitev, s katerim zahteva izvedbo plačilne transakcije;
- (20) „transakcija s plačilno kartico“ pomeni plačilno transakcijo, izvedeno s plačilno kartico ali z uporabo infrastrukture transakcije s plačilno kartico in ob upoštevanju poslovnih pravil, ki veljajo za transakcijo s plačilno kartico;
- (21) „ponudnik plačilnih storitev“ pomeni fizično ali pravno osebo, pooblaščen za opravljanje plačilnih storitev iz Priloge k Direktivi 2007/64/ES. Ponudnik plačilnih storitev je lahko izdajatelj, pridobitelj ali oboje;
- (22) „uporabnik plačilnih storitev“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki uporablja plačilne storitve kot plačnik ali prejemnik plačila ali oboje;
- (23) „plačilna transakcija“ pomeni dejanje prenosa sredstev, ki ga odredi plačnik ali prejemnik plačila ali ki je odrejen v imenu plačnika, pri čemer je to dejanje neodvisno od obveznosti med plačnikom in prejemnikom plačila, na katerih temelji;
- (24) „obdelava“ pomeni opravljanje storitev obdelave plačilne transakcije v smislu ukrepov, potrebnih za izvedbo navodil v zvezi s plačilom med pridobiteljem in izdajateljem;
- (25) „obdelovalec“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo, ki opravlja storitve obdelave plačilne transakcije.

Poglavje II

MEDBANČNE PROVIZIJE

Člen 3

Medbančne provizije za čezmejne transakcije s potrošniškimi debetnimi ali kreditnimi karticami

1. Ponudniki plačilnih storitev dva meseca po začetku veljavnosti te uredbe za čezmejne transakcije z debetno kartico ne smejo več nuditi ali zahtevati medbančne provizije za *posamezno transakcijo* ali drugih dogovorjenih nadomestil z enakim namenom ali učinkom, katerih vrednost presega 0,2 % vrednosti transakcije.

2. Ponudniki plačilnih storitev dva meseca po začetku veljavnosti te uredbe za čezmejne transakcije s kreditno kartico ne smejo več nuditi ali zahtevati medbančne provizije za *posamezno transakcijo* ali drugih dogovorjenih nadomestil z enakim namenom ali učinkom, katerih vrednost presega 0,3 % vrednosti transakcije.

Člen 4

Medbančne provizije za vse transakcije s potrošniškimi debetnimi ali kreditnimi karticami

1. Ponudniki plačilnih storitev dve leti po začetku veljavnosti te uredbe za kakršne koli transakcije na podlagi debetne kartice ne smejo več nuditi ali zahtevati medbančne provizije za *posamezno transakcijo* ali drugih dogovorjenih nadomestil z enakim namenom ali učinkom, katerih vrednost presega 0,2 % vrednosti transakcije.
2. Ponudniki plačilnih storitev dve leti po začetku veljavnosti te uredbe za kakršne koli transakcije na podlagi kreditne kartice ne smejo več nuditi ali zahtevati medbančne provizije za *posamezno transakcijo* ali drugih dogovorjenih nadomestil z enakim namenom ali učinkom, katerih vrednost presega 0,3 % vrednosti transakcije.

Člen 5

Prepoved izogibanja

Za namene uporabe omejitev iz členov 3 in 4 se vsako neto nadomestilo, ki ga banka izdajateljica prejme od kartične sheme v zvezi s plačilnimi transakcijami ali povezanimi dejavnostmi, obravnava kot del medbančne provizije.

Poglavje III

POSLOVNA PRAVILA

Člen 6

Licenciranje

1. V licenčnih pogodbah za izdajanje plačilnih kartic ali pridobivanje transakcij s plačilnimi karticami so prepovedane vsakršne ozemeljske omejitve znotraj Unije ali pravila z enakim učinkom.
2. Pravila v zvezi s štiristranskimi kartičnimi shemami ne smejo vključevati nobenih ozemeljskih omejitev znotraj Unije ali pravil z enakim učinkom.
3. V licenčnih pogodbah je za izdajanje plačilnih kartic ali pridobivanje transakcij s plačilnimi karticami prepovedana vsakršna zahteva ali obveznost, ki določa pridobitev licence za določeno državo ali pooblastila za čezmejno poslovanje, ali pravilo z enakim učinkom.
4. Pravila v zvezi s štiristranskimi kartičnimi shemami ne smejo vključevati nobene zahteve ali obveznosti, ki določa pridobitev licence za določeno državo ali pooblastila za čezmejno poslovanje, ali pravil z enakim učinkom.

Člen 7

Ločevanje kartične sheme in obdelovalcev

1. Kartične sheme in obdelovalci so v smislu pravne oblike, organizacije in sprejemanja odločitev neodvisni. Na noben način ne smejo izvajati diskriminacije med svojimi podružnicami in delničarji na eni strani ter uporabniki teh shem in drugimi

pogodbenimi partnerji na drugi strani. Zlasti ne smejo opravljanja katere koli storitve, ki jo nudijo, na noben način pogojevati s tem, da je pogodbeni stranka sprejela katero koli drugo storitev, ki jo nudijo.

2. Kartične sheme dopuščajo možnost, da se sporočila o avtorizaciji in kliringu posamezne kartične transakcije ločijo ter da jih obdelajo različni obdelovalci.
3. V pravilih za obdelavo, ki jih izvajajo kartične sheme, je prepovedana kakršna koli ozemeljska diskriminacija.
4. Obdelovalci znotraj Unije zagotovijo, da je njihov sistem tehnično interoperabilen z drugimi sistemi obdelovalcev znotraj Unije, in sicer na podlagi standardov, ki so jih razvili mednarodni ali evropski organi za standardizacijo. Poleg tega obdelovalci ne smejo sprejeti ali uporabljati poslovnih pravil, ki omejujejo interoperabilnost z drugimi obdelovalci znotraj Unije.

Člen 8

Povezovanje blagovnih znamk in izbira uporabe

1. Prepovedana so kakršna koli pravila shem in pravila licenčnih pogodb, ki izdajatelja ovirajo pri povezovanju dveh ali več različnih blagovnih znamk plačilnih instrumentov na kartici, telekomunikacijski, digitalni ali IT napravi ali ki mu to preprečujejo.
2. Vse razlike pri obravnavanju izdajateljev ali pridobiteljev v okviru pravil shem in pravil licenčnih pogodb v zvezi s povezovanjem blagovnih znamk na kartici, telekomunikacijski, digitalni ali IT napravi morajo biti objektivno utemeljene in nediskriminatorne.
3. Kartične sheme ponudnikom plačilnih storitev izdajateljem in pridobiteljem kartic za transakcije, izvedene s katero koli napravo z njihovo blagovno znamko, za katere se njihova shema ne uporablja, ne smejo nalagati zahtev glede poročanja, obveznosti plačevanja nadomestil ali drugih obveznosti z enakim namenom ali učinkom.
4. Vsa načela preusmerjanja, katerih namen je transakcije usmeriti skozi posebne poti ali postopke, ter drugi tehnični in varnostni standardi in zahteve v zvezi z ravnanjem v primeru več kot ene blagovne znamke plačilne kartice na kartici, telekomunikacijski, digitalni ali IT napravi morajo biti nediskriminatorni in se uporabljati nediskriminatorno.
5. Če plačilna naprava omogoča izbiro med različnimi blagovnimi znamkami plačilnih instrumentov, blagovno znamko, ki bo ob izdaji uporabljena za plačilno transakcijo, določi plačnik na prodajnem mestu.
6. Kartične sheme, izdajatelji, pridobitelji in ponudniki infrastrukture za ravnanje s plačilno kartico v plačilni instrument ali opremo, ki se uporablja na prodajnem mestu, ne smejo vstaviti samodejnih mehanizmov, programske opreme ali naprav, ki omejujejo izbiro plačnika pri uporabi plačilnega instrumenta s souporabo blagovne znamke.

Člen 9

Zaračunavanje neenotnih nadomestil

1. Pridobitelji prejemnikom plačila nudijo in zaračunavajo posamično določene provizije, ki se zaračunavajo trgovcem, za različne kategorije in različne blagovne

znamke plačilnih kartic, razen če trgovci pisno zahtevajo, da ponudniki plačilnih storitev pridobitelji zaračunajo poenotene provizije za trgovce.

2. Sporazumi med ponudniki plačilnih storitev pridobitelji in prejemniki plačila vključujejo posamično določene informacije o višini provizij, ki se zaračunavajo trgovcem, medbančnih provizij in nadomestil shem, ki se uporabljajo za posamezno kategorijo in blagovno znamko plačilnih kartic.

Člen 10

Pravila spoštovanja vseh kartic

1. Plačilne sheme in ponudniki plačilnih storitev ne uporabljajo nobenega pravila, ki bi prejemnikom plačila, ki sprejemajo kartice in druge plačilne instrumente, ki jih je izdal en ponudnik plačilnih storitev izdajatelj v okviru sheme plačilnih instrumentov, nalagalo obveznost, da sprejmejo tudi druge plačilne instrumente iste blagovne znamke in/ali kategorije, ki so jih izdali drugi ponudniki plačilnih storitev izdajatelj v okviru iste sheme, razen če se zanje uporablja enaka zakonsko določena medbančna provizija.
2. Omejitev pravil spoštovanja vseh kartic iz odstavka 1 ne posega v možnost, da plačilne sheme in ponudniki plačilnih storitev določijo, da nekaterih kartic ni mogoče zavrniti na podlagi identitete ponudnika plačilnih storitev, ki je izdajatelj, ali imetnika kartice.
3. Trgovci, ki se odločijo, da ne bodo sprejemali vseh kartic ali drugih plačilnih instrumentov kartične sheme, potrošnike jasno in nedvoumno obvestijo o tem istočasno, kot jih obvestijo o sprejemanju drugih kartic in plačilnih instrumentov sheme. Te informacije morajo biti jasno prikazane takoj pri vходу v trgovino, pri blagajni ali na spletni strani oziroma drugem veljavnem elektronskem ali mobilnem mediju in so pravočasno zagotovljene plačniku, preden ta sklene kupoprodajno pogodbo s prejemnikom plačila.
4. Ponudniki plačilnih storitev izdajatelj zagotovijo, da so njihovi plačilni instrumenti vidno in elektronsko prepoznavni, tako da lahko prejemniki plačila nedvoumno opredelijo, katere blagovne znamke in kategorije predplačniških, debetnih, kreditnih ali komercialnih kartic ali kartičnih plačil, ki temeljijo na teh karticah, izbere plačnik.

Člen 11

Pravila usmerjanja

1. Vsa pravila v licenčnih pogodbah, pravila, ki jih uporabljajo kartične sheme, ter pravila v sporazumih med ponudniki plačilnih storitev pridobitelji kartice in prejemniki plačil, ki prejemnikom plačil preprečujejo usmerjanje potrošnikov v uporabo katerega koli plačilnega instrumenta, ki mu daje prednost prejemnik plačila, so prepovedana. Ta prepoved zajema tudi vsako pravilo, ki prejemnikom plačila prepoveduje, da bi plačilne instrumente posamezne sheme obravnavali bolj ali manj prednostno od drugih.
2. Vsa pravila v licenčnih pogodbah, pravila, ki jih uporabljajo kartične sheme, ter pravila v sporazumih med ponudniki plačilnih storitev pridobitelji kartice in prejemniki plačil, ki prejemnikom plačila preprečujejo obveščanje plačnikov o medbančnih provizijah in provizijah, ki se zaračunavajo trgovcem, so prepovedana.

3. Odstavka 1 in 2 ne posegata v pravila o stroških, znižanjih ali drugem usmerjanju iz člena 55 predloga COM(2013) 547 in člena 19 Direktive 2011/83/EU²².

Člen 12

Informacije za prejemnika plačila o posameznih plačilnih transakcijah

1. Po izvršitvi posamezne plačilne transakcije ponudnik plačilnih storitev prejemnika plačila slednjemu zagotovi naslednje informacije:
- (a) sklic, ki prejemniku plačila omogoča identifikacijo plačilne transakcije;
 - (b) znesek plačilne transakcije v valuti, v kateri se znesek knjiži v dobro plačilnega računa prejemnika plačila;
 - (c) znesek vseh stroškov v zvezi s plačilno transakcijo, pri čemer je ločeno naveden znesek medbančne provizije.

Na podlagi predhodnega in izrecnega soglasja prejemnika plačila se lahko informacije iz prvega pododstavka združijo glede na blagovno znamko, uporabo, kategorije plačilnega instrumenta in stopnje medbančnih provizij, ki se uporabljajo za transakcijo.

2. Pogodbe med pridobitelji in prejemniki plačila lahko vsebujejo določbo, da se informacije iz prvega pododstavka odstavka 1 zagotavljajo ali dajejo na voljo v rednih časovnih presledkih vsaj enkrat na mesec in na dogovorjeni način, ki prejemnikom plačila omogoča, da informacije shranjujejo in nespremenjene ponovno prikažejo.

Poglavje IV

KONČNE DOLOČBE

Člen 13

Pristojni organi

1. Države članice imenujejo pristojne organe za zagotavljanje izvajanja te uredbe ter jim podelijo preiskovalna in izvršilna pooblastila.
2. Države članice lahko imenujejo obstoječe organe, da delujejo kot pristojni organi.
3. Države članice lahko imenujejo različne pristojne organe.
4. Države članice obvestijo Komisijo o navedenih pristojnih organih v dveh mesecih po začetku veljavnosti te uredbe. O vsaki naknadni spremembi v zvezi s temi organi nemudoma obvestijo Komisijo.
5. Imenovani pristojni organi iz odstavka 1 morajo imeti zadostna sredstva za opravljanje svojih nalog.
6. Države članice od pristojnih organov zahtevajo, da učinkovito spremljajo izvajanje te uredbe in sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotavljanje njenega izvajanja.

²² Direktiva 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. Oktobra 2011 o pravicah potrošnikov ...

7. Države članice zagotovijo, da je zvezi z imenovanji iz odstavka 1 mogoče uveljavljati pravico do pritožbe.

Člen 14

Sankcije

1. Države članice določijo pravila o sankcijah, ki se bodo uporabljale za kršitve te uredbe, in sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotavljanje njihovega izvajanja. Takšne sankcije so učinkovite, sorazmerne in odvračilne.
2. Države članice obvestijo Komisijo o navedenih določbah v dveh mesecih od začetka veljavnosti te uredbe in jo nemudoma obvestijo tudi o vseh naknadnih spremembah navedenih določb.

Člen 15

Postopki poravnave, izvensodni pritožbeni postopki in postopki za izvensodno reševanje sporov

1. Države članice vzpostavijo ustrezne in učinkovite izvensodne pritožbene postopke in postopke za izvensodno reševanje sporov med prejemniki plačila in njihovimi ponudniki plačilnih storitev, ki izhajajo iz določb te uredbe. Države članice za ta namen imenujejo obstoječe organe ali po potrebi ustanovijo nove.
2. Države članice obvestijo Komisijo o navedenih organih v dveh letih po začetku veljavnosti te uredbe. O vsaki naknadni spremembi v zvezi s temi organi nemudoma obvestijo Komisijo.

Člen 16

Klavzula o pregledu

Komisija štiri leta po začetku veljavnosti te uredbe predloži Evropskemu parlamentu in Svetu poročilo o njeni uporabi. V poročilu obravnava zlasti ustreznost stopenj medbančnih provizij in mehanizme usmerjanja, na primer nadomestila, pri čemer upošteva uporabo in stroške različnih načinov plačil ter stopnjo vstopa novih udeležencev in nove tehnologije na trg.

Člen 17

Začetek veljavnosti

Ta uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Ta uredba je zavezujoča v celoti in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju,

Za Evropski parlament
Predsednik

Za Svet
Predsednik